

פאה הפאה פרק ד

בללא דפרק ד משנה א העניים יבזו הפאה ממזבזי וכל דאליה גבר. ורק כשיסכימו כולן לחלק בשנה רשאי. אבל כשהפאה באילנות גבוהים שיש לחוש שכשיחנכו וע"ז לבזו. ע"ז יפלו ויהיבנו. או ליקח הבוע"ב בעצמו הפאה. והדברא לירו. לא יזרוק הפאה לפניו שיבזוהו. רק חלק לחן שחז בשנה. ורק כשיסכימו כולן לבזו רשאים. ועץ מחליקי אילן גבוה מאד שיש לבע"ב סודר רב להוריד משם. וגם אין לחוש שכשיבזו יעלות לשם יסתנו. דאין כל כך דרבה שיהעברו לפסג לשם. להכי אין הבע"ב צריך להוריד משם. רק כל הרוצה מהענין יעלה לשם וילקח:

משנה ב באילנות גבוהים הג"ל שהבע"ב צריך ללקח. אמ"י כולן מסכימין לבזו חוץ מא' וכול לעבד משנה ג עובד העניי הפאה שלקח והניחו על הפאה שלא לקח עריין כדי להעלימו מעיני אחרים. ונתכות לכות בה לעצמו. קנסוהו בגם הפאה שהניח עליו כל הקודם בה ובה. ואם הניח פליחו עליה כל מי שירצה יחלק הפליח ויקח לעצמו הפאה שהניח. ואפילו בשבחה. דסדאין כורר כל כך שישנו שם אין העניים מסתמין אחריו כל כך לפאה. אמ"י דינו כג"ל בפאה:

משנה ד אין עוקרין ולא קוצרין פאה בכלי טהרות כדרי שלא יסתבטו בהם בחפסם ומ"ו הפאה:

משנה ה משנה ו אין העניים רשאין לטנון להשדה ליפול פאה כשאין הבע"ב או שלוחו שם ויש בזה כמה פסמים. ולחיי ראווי לחלק השדה שיקצרו בכל יום לנ' חלקים. כדי שלא יקחו העניים בכל א' מנ' חלקי היום רק חלק שלישי מבט שיקצרו הקוצרים היום. וגם בכל חלק לא יקחו העניים הפאה עד אחר שקצרו הפועלים כל הערובה עד קצה הפאה:

משנה ו עובד כוכבים שקצר שדהו ואח"כ נתניין פסור שלקח שכחה ופאה:

משנה ז הקדיש קמה ופדה קמה. או הקדיש עומרים ופדה עומרים. הייב בטולן. אבל הקדיש קמה ופדה עומרים פסור בטולן. דהרי קצר גובר:

משנה ח וכן בהקדיש פירותיו ופראן עד שלא תגיעו לענות המעשרות [בפ"א דמעשרות מ"ב]. או שהקדישן לאחד שכאו לענות מעשר ופדאן. הייב במעשרות. ורק בהקדישן עד שלא תגיעו לענות המעשרות. והגיעו ביד גובר לעונה זו ואח"כ פדאן. פסור במעשרות:

משנה ט עטיר שלקח לעני לקח שכחה ופאה אפילו בשדה שאינה שלו. והנהגה לעני שימצאו רשוקן. מצדדין ב' מנות. אבל בלקח עני לעני זכה לו פדא"ר צ מנא א'. ואמ"נ דאסור לסייע לעני א' יותר מלחבירו היינו רק לכתובת: אין קנין לעובד טככים בשדה בא"י להפקיע מעשרות. ורק בהפקיע עובד כוכבים קמחו שבא"י. פסור במעשרות. והיינו רק בהפקיע קמה וקוצרה בהפקיע ע"ס שלא לכות בה:

משנה י לקח היה הנושר בשעת קצירה ושיד לעניים. ודוקא בנשר מעצמו ולא בהמת אונס. כגון ע"י שחובה הקוצר בקין. או שנשר ע"י הרעדה המכל כשקצר. וכ"כ כל שלא נשר הוך עקב מיתת המלך. ודאי לא בהמת קצירה נשר. רק מהרעדה. והרי דאי של בע"ב:

משנה יא תבואה שנמצא הוך חורי נבלים. אם החורים הוך הקמה של בע"ה הן. דאין מהויקין איסור ממקום למקום. לומר שממקום הקציר תבואום. ואם החורים לאחד הקוצרים. אפילו אם גרענינים יבשים. אין בזה הוכחה לומר מאשתקד הביאורו. דספק לקח לקח:

פאה גדיש פרק ה

פרק ה א כל הטוגע בלחך. ממזבז אל מה שיהיה עם מן הלקט. לשון הרמב"ם: הרי הוא של עניים. כהנ"ר ב"ר דקנאוו רבנן וכו' ולכן אין לומרין כמו בסיפא ומפרש בירושלמי דהפקר ב"ד היה הפקר ולהכי פטורים מן המעשרות: ונותן לעניים. בחזרה [לקט] ופטור מן המעשרות מן הספק עוהנים לעניים וספק לקט לקט לכולי עלמא כדפי' בסוף פרק דלעיל: בבדי נפילה. פירש הר"ב כדי שיעור שרגיל ליפול בשעת קליטה וכו'. ואין כדי נפילה דהכל כההוא דמשנה ה' פרק ט' דבבא מליעול דהתם כדי שיעור שזרעים בה. והרמב"ם פירש הכל נמי שיעור מה שנתרע בה בשעת הזריעה. ומחוי טעמא נמי לא פסק כרבן שמשון ב"ג אבל כהדיא איתא בגמרא דב"מ

מלאכת שלמה

היה הפקר וליקח לה מקרא דלתיב בעורא וכל אשר לא יבא לשלשת הימים כעלת השנים והקאים יחרם כל רכשו והוא יבדל מקהל הגולה והא דפטור ממעשרות מהא דלמיא אין מטבדין את השנה לא בשביעית ולא במזא"ל שביעית ולא עברו מעוברת אלמא אע"פ שהסוף חדש א' שלא כדון כל מעשיהן קיימין ופטור ממעשר כל אותו חדש שהסופו על שנת השביעית הראש"ש ו"ל: כדי נפילה.

ציונים תוספות יום טוב פאה גדיש פרק ה ר' עובדיה מברסגורה

פרק ה א כל הטוגע בלחך. ממזבז אל מה שיהיה עם מן הלקט. לשון הרמב"ם: הרי הוא של עניים. כהנ"ר ב"ר דקנאוו רבנן וכו' ולכן אין לומרין כמו בסיפא ומפרש בירושלמי דהפקר ב"ד היה הפקר ולהכי פטורים מן המעשרות: ונותן לעניים. בחזרה [לקט] ופטור מן המעשרות מן הספק עוהנים לעניים וספק לקט לקט לכולי עלמא כדפי' בסוף פרק דלעיל: בבדי נפילה. פירש הר"ב כדי שיעור שרגיל ליפול בשעת קליטה וכו'. ואין כדי נפילה דהכל כההוא דמשנה ה' פרק ט' דבבא מליעול דהתם כדי שיעור שזרעים בה. והרמב"ם פירש הכל נמי שיעור מה שנתרע בה בשעת הזריעה. ומחוי טעמא נמי לא פסק כרבן שמשון ב"ג אבל כהדיא איתא בגמרא דב"מ

מלאכת שלמה

היה הפקר וליקח לה מקרא דלתיב בעורא וכל אשר לא יבא לשלשת הימים כעלת השנים והקאים יחרם כל רכשו והוא יבדל מקהל הגולה והא דפטור ממעשרות מהא דלמיא אין מטבדין את השנה לא בשביעית ולא במזא"ל שביעית ולא עברו מעוברת אלמא אע"פ שהסוף חדש א' שלא כדון כל מעשיהן קיימין ופטור ממעשר כל אותו חדש שהסופו על שנת השביעית הראש"ש ו"ל: כדי נפילה.

תוספות חדשים

מ"א [ח"פ] ד"ה ונתן לעניים כו' ופטור מן המעשרות כו'. לא ידעתי מה יין

תוספות רע"ק

מ"א [אות מ] כ"ב ד"ה כל הנוגעת ואפילו הגדיש (המים) איתא ביר"י אפילו שונג ואפילו גדיש אחרים ודון מפרטו ואפילו קרא לעניים ולא באו: [אות מ] בתו"ס ד"ה ד"ה ד"ה פטורים מן המעשרות ואין דחפקר לעניים הייב במעשרות

תוספות יום טוב פאה גדיש פרק ה ר' עובדיה מברסגורה

פרק ה א כל הטוגע בלחך. ממזבז אל מה שיהיה עם מן הלקט. לשון הרמב"ם: הרי הוא של עניים. כהנ"ר ב"ר דקנאוו רבנן וכו' ולכן אין לומרין כמו בסיפא ומפרש בירושלמי דהפקר ב"ד היה הפקר ולהכי פטורים מן המעשרות: ונותן לעניים. בחזרה [לקט] ופטור מן המעשרות מן הספק עוהנים לעניים וספק לקט לקט לכולי עלמא כדפי' בסוף פרק דלעיל: בבדי נפילה. פירש הר"ב כדי שיעור שרגיל ליפול בשעת קליטה וכו'. ואין כדי נפילה דהכל כההוא דמשנה ה' פרק ט' דבבא מליעול דהתם כדי שיעור שזרעים בה. והרמב"ם פירש הכל נמי שיעור מה שנתרע בה בשעת הזריעה. ומחוי טעמא נמי לא פסק כרבן שמשון ב"ג אבל כהדיא איתא בגמרא דב"מ

מלאכת שלמה

היה הפקר וליקח לה מקרא דלתיב בעורא וכל אשר לא יבא לשלשת הימים כעלת השנים והקאים יחרם כל רכשו והוא יבדל מקהל הגולה והא דפטור ממעשרות מהא דלמיא אין מטבדין את השנה לא בשביעית ולא במזא"ל שביעית ולא עברו מעוברת אלמא אע"פ שהסוף חדש א' שלא כדון כל מעשיהן קיימין ופטור ממעשר כל אותו חדש שהסופו על שנת השביעית הראש"ש ו"ל: כדי נפילה.

תוספות חדשים

מ"א [ח"פ] ד"ה ונתן לעניים כו' ופטור מן המעשרות כו'. לא ידעתי מה יין

תוספות רע"ק

מ"א [אות מ] כ"ב ד"ה כל הנוגעת ואפילו הגדיש (המים) איתא ביר"י אפילו שונג ואפילו גדיש אחרים ודון מפרטו ואפילו קרא לעניים ולא באו: [אות מ] בתו"ס ד"ה ד"ה ד"ה פטורים מן המעשרות ואין דחפקר לעניים הייב במעשרות

תוספות יום טוב

מ"א [ח"פ] ד"ה ונתן לעניים כו' ופטור מן המעשרות כו'. לא ידעתי מה יין

תוספות רע"ק

מ"א [אות מ] כ"ב ד"ה כל הנוגעת ואפילו הגדיש (המים) איתא ביר"י אפילו שונג ואפילו גדיש אחרים ודון מפרטו ואפילו קרא לעניים ולא באו: [אות מ] בתו"ס ד"ה ד"ה ד"ה פטורים מן המעשרות ואין דחפקר לעניים הייב במעשרות

והסור הוא ל' סאין ומשום דאמר ח"ק אומרים כמה לקט ראוי
לעשות קא משמע לן רבן שמעון בן גמליאל אין הדבר לרין אומר
שכבר קטב ועומד כדי נפילה בשלשים סאין של זרע רגיל לפול
ממנו בשעת קליפה ארבעה קבין וכן יתן לעניים: ב שבות
שבקציר. שיר בקצירתו שבות אחת
שלא קצר וראש אותה שבות מגיע
לקמה אם אותה שבות נקצרה עם
הקמה הרי היא של בעל הבית שהקמה
מילתה דלא קרינן בה לא תשוב לקחתו
(דברים נד): מעשר שבות אחת
ונותן לו. לפי שחייב ליתן לו דבר
מהוקן כמו שהיתה שבות של לקט

דפטורה מן המעשרות ואף על פי שעדיין לא נתמרח חל עם מעשר
עליו כמו. ועשר ראשון שהקדימו בשבילן שחל עליו עם מעשר אף
ע"פ שעדיין לא נתמרח וכילד הוא עושה מביא שתי שבלים מגדים
זה שנתערבה בו שבות של לקט ואומר על אחת מהן אם זו לקט
מוטב ואם לאו הרי מעשרותיה קבועים בזה השנית ונותן לו את
הראשונה. ובירושלמי פריך ויחוש שמה זאת השניה שקבע
עליה המעשרות של לקט היא וכיון שהיא פטורה מן המעשר אין
המעשרות קבועים בה שאין מפרשין מן הפטור על החיוב ומשי
שלקח שבות שלישי ואומר אם השנייה שקבעתי בה המעשרות היא לקט
ואינה

מלאכת שלמה

ראיתי שה"ר יוסף ו' הגיה כאן וגם בפרק המקבל סי' ה' נפלה בו"ד אחר
הט"ן: ב שבלת שבקציר וכו'. כתב הרמ"ם ו' דמשמע מהרמב"ם ו' ד
לענין לקט מיתניא הוא צבא שבלת שבקציר שהרי הביאה עם כ"ד שבלתו
פרק כתב כל דיני לקט ובפ"ה כתב כל דיני שכתה ולדעתו אפי' היתה ברין
נמי ועוד שהוא ו' כתב וכו' עד ו' לפרס שהביאו לרב לפרס מן משום דמי
מחני' מחיובו לקט ואילך בלקט מיירו ומחני' שבלת שנתערבה בגדים דבתרה
בשבלת של לקט מיירי. ודין דשכתה לא מפרש לה מחני' אלא מבבא דהעומר
ששכתהו פועלים ואילך ע"כ. והקשה הוא ו' על פי' הרמב"ם ו' עשרה
קוסות ולכסף הכריח דודאי לענין שכתה מחניא שכתה מלקצרה ותני לה
הכא משום דתוספתא שמי' א"ר עקיבא בעי תמים נהו בה עין טובה ולעניים
שתינן אותה ובעדות שמי' דר' ישמעאל אמרה להך מחני' בכרס ביבנה ופליגי

דב"מ [ק"ה]: כפי' הר"ב ואף הרמב"ם בחבורו חזר בו ופסק כרשב"ג:
ב [אם נקצרת עם הקמה. שיכול לקמוץ השבולת עם הקמה
כשזונה לקוצרה. כך מלאתי בפירוט שאיכור בפרק דלקמן משנה ד']:
דרי היא של בעל הבית. פירש הר"ב שהקמה מילתה כדחנן לקמן

פרק ו' משנה ח': **במעשר שבות אחת.**
לשון הר"ם ומה שאין מזכיר כאן תרומה
גדולה לאו משום דמפטור מחמת
שהקדימו בשבלים דהא דאמרין דפטור
מתרומה גדולה (וכמ"ס בריש פ' ו'
דברכות) היינו המעשר כדדרשין מעשר
מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה
גדולה ותרומת מעשר מן המעשר:

אבל החולין (שלא נתמרח) שאופרש מן המעשר חייבים בתרומה
גדולה. ועוד דוקא נקט שהקדימו דהיינו שטבר והקדים מעשר
לתרומה אבל כמלותו מפרש תרומה גדולה ואחר כך מעשר בין
קודם מרוח בין לאחר מרוח ע"כ: ומה שכתב הרמב"ם בפירושו
והשניה לכהן. נמי לאו דוקא. ובחבורו זה לשון והאחרת מהיה
מעשר. [ועיין מ"ס בכוף מוסת מעשר שני]: ונותן לו. ואל'
העני

שלקח שבות שלישי ואומר אם השנייה שקבעתי בה המעשרות היא לקט
ואינה

אדר' עקיבא דאע"כ דלשכחן שכתה במחזור כך נולת כר' יוחנן דלמר בירוש'
דקמה תשיב וקמה מלאת אותה ור' עקיבא מטעם שכתה והפקר הוא פליגי
ומדמי לה לרישא דחנן כל שנוגע בחרץ וכו' מטעם הפקר וקטנר דהקלו עליהם
דכיון דשכתה דמיא ללקצרה עינים ולנהו בה עין יפה בעלי תמים ופטורה
מן המעשר ואשמעין ר' ישמעאל דלינה פטורה עם המעשרות ולא מייסין
כהן דעניים הכא ופנלה כי הויה נקצרת עם הקמה ולא דייקין בה
דינא דרישא דטעמא דרישא משום קנסא דבית דין הוא אבל הכא דלינא
קנסא דב"ד סבל הוא ואע"כ דשכתה ונתנה להם בעין יפה ומש"ה תני לה
הכא והכין פירושו לה רבינו שמעון והר"ם ו' בשכתה כדפי' עכ"ל ו' ו'
ובירושלמי א"ר יוסי והוא שהיא קציר שעדיין לא נקצר סובבה מד' רוחותיה:
מעשר שבלת אחת. כתב בכ"מ עם פ"ד לפרש דברי הרמב"ם ו' [דמשמע
מדברי

ב שבלת שבקציר. מדוי
פ"ב מ"ד. חיי' עם הר"ם:
שבלת של לקט. חיי' עם הר"ם:
תוספות חדשים
בין זה לשנות של לקט
שנתערבה בגדים דחנן מ"ב
מעשר שבות חייסין לו דגם
הכא נחשב הלקט בעומדים
ואע"כ [חיי' ש' ד"ה] הרי
היא של בעה"ב מ' דחנן
לקמן ע' עכ"ל. וי' על
לא תני עם ומה שייכות
לה דרשין לא חייבי מדין
שכתה: ד"ה מעשר ע'
מן לאחר מוח חלל שדך

תוספות רע"ק
בפשוטו בריאתה בפיקח
לעיל מ"ם היינו חסם לא
היה כלל החפץ ואם חמני
בשלו צריך לחזור דחפץ
לעניים לחד לא מחני את
לעניים ומכילא חייב
במעשר דלא אמעם בקרא
דבא חיי'. ובמש"ל פ"א
מ"ז בשם הר"ם ששא"כ
הבא דע"י הפקר ב"ד
נחקים דחפץ לעניים.
ואם זכרים בו העניים הוא
שלאם דהב"ד נהו חסם
מקרי יש לדי חלק עסק
דד"ק: מ"ז [את סוף
של בנח"ב] בירוש' שני

תום אנשי שם
ר"ם לפרש דבא פליגי ח"ק
ושב"ז דח"ק מ"ל דאמרין
השדה כמה היא נגינה לנשות
מנוחה ולנו חרש שיער
לקט מכל זר ד"ק.
ושב"ז ס"ל מלאה שא"ש
יזוט עשה עשה השם.
העניים נקדים מלאה ש"ח
ומע"ה ולא כל העניים ש"ח
וא"י ליתן אלא ממה שזרע
דודאי פחות מכדי וישיב לא
עבדו ואם היא שזרעה
בה כר ורגילם להוציא ז'
סרין לח"ק עתה ז"ס ד"ק
ולרשב"ז אינו עתה רק ד"ק
דשמה לא עשה רק כדי
פולס. ובכ"מ ל' ומה
כדי נפילה אלא ל' וכמה ז'
קבין לבור. ולכ"ע פ"ד
כמה שיעור הלקט. ע"כ.
ו"ש דא"י הא דבני התם
לבור זרע או לבור שזרעה
הוא לפרש דעת ר"י דאמר
ד"ק לבור אם פוסק כהה"ק
או כרשב"ז ומקור לבור
זרע ורשב"ז. וא"כ למה
כ' הר"ם: כפי' ואין ללכה
כרשב"ז: ב במשנה
וראשון מגיע כו' פי'
אע"כ שראש מגיע לקמה
מ"ם בעין נקצרת עם הקמה.
(מ"ח): ו"ל ד' הפקדות
כדאש שמתן לר"ם כפי'.
ד"ל אמר שאם הגיע לקמה
המעשרת יתיה דיה כדן
הקמה והוא של בעה"ב ואם
לא יגיע ראש לקמה עומדת
היא כמו לקט. ע"כ. וק'
דמתי' לא כפי' ליה שיעור
לקמה אלא כפי' שכתה ג"כ
נקצרת עמה. אלא ל' הוא
ז"ל גרם הפקדות הויה קסני
הראש מגיע לקמה שכתה ח'
נקצרת עמה. (מ"ט):
ב"ב ד"ה מעשר שבלת
וא"י שבלת שלישי מ'
ש"ח

תוספות רע"ק
בפשוטו בריאתה בפיקח
לעיל מ"ם היינו חסם לא
היה כלל החפץ ואם חמני
בשלו צריך לחזור דחפץ
לעניים לחד לא מחני את
לעניים ומכילא חייב
במעשר דלא אמעם בקרא
דבא חיי'. ובמש"ל פ"א
מ"ז בשם הר"ם ששא"כ
הבא דע"י הפקר ב"ד
נחקים דחפץ לעניים.
ואם זכרים בו העניים הוא
שלאם דהב"ד נהו חסם
מקרי יש לדי חלק עסק
דד"ק: מ"ז [את סוף
של בנח"ב] בירוש' שני

תפארת ישראל יבין

ו) ששכת לקצרה: (ז) שיוכל לקמלה בידו עם הקמה לקצן: (ח) דלרין
ליתן להעני דבר מהוקן וא"כ העני שיהלכו אכילה חרשי חוץ מביטו. מיהו
מעשר דנקט ל"ד. דהרי אסור להקדים מעשר לח"ב [במעשר פ"ב מ"ז]. ואף דאין
הורמין מדבר שלא נגמר מלאכתו על שלגמ"ל [בספ"ה דמוות] אפי' כיון
דבדיעבד מהני. הכא שעת הדחק כדיעבד דמי. דהעני הרעב אינו יכול
להמתין עד שיחם בעה"ב וימרח כל גרמו (ג) לכן לוקח ג' שבלים מגדישו
שבותה ספק לקט. ואומר אם שבות זו לקט. מוטב. ואם לאו מעשרותיה
יהיו צב'. ואם צ' גופא לקט יהיו מעשרות א' בשלישית. ונתן ראשונה
לעני ותיסר לכהן (ד). ופשוט דגם לעיל ברוב שפיר העמרים. נמי
מעשר את כל מה שיתן להעני. רק דהבא רבוהא קמ"ל. דאף שאין בכל
הגדים שבות א' שהיא סבל ודאי אפי' לרין לעשר מיד. וכ"כ התם
שי' לו טבל ודאי מהעמרים שמונחים למעלה. והא דהפסוק הגא בדין
שבות שמגיע לקמה בין דין העמרים לדין שבות שנתערבה היינו מדעבי
להסמך כל דיני זכות עני בספק לקט. ולבשר הכי תני דין המעשר שיתקן
ימסר להכהן השבולת שקבל. הוא תמוה. דא"כ למה לנו כל סרחא זו. יתלם

משנה ראשונה
בתי דוכתי משמע דהא למד והא למוד וכדפי' בפ"י ועוד דהכא לא חייבי
בשכתה אלא בלקט: **במעשר שבות אחת.** ואע"כ דק שבות היא ספק לקט
וקי"ל דספק טורי' לקט ופטור כמ"ס חיי"ם במתני' לטביל. היינו דוקא
כדמסקא לן שמה הוא לקט ושמה אינו לקט אלא טביל של בעה"ב ואמר רמב"ם
דיביקין ליה לעני כמו לקט ודאי. אבל הכא שכתה הוא שכתה בלקט כדון
הטבילה של בעה"ב וחייב כפי"ה מדינא לשלם ולהחזיר מה שאינו שלו ואינו יכול
לפדות מוצו בעלבים: ונותן לו. מ"ס הר"ב בשם הירושלמי שכתה אש"ס
[משניות זרעים] יג. 13.

ד בעה"כ. חזון קול: עני דהיה. מי' ע"ס פ"ס פנסי' . פת"ש י"ד סימן רנ"ג ס"ל :

חלופי גרסאות
ב בסופה ציונותי בסופתי.

תוספות חדשים
משנה ג
[הוי"ט ד"ה] אין מגלגלין
בטופת כו' וכו' מ"ט הר"ם
עכ"ל. וכן מביא בירושלמי
גם הרמב"ם בתנורו לא הביא
פירוש רק בהירושלמי (ס"ט)

ראשון לציון
פ"א [הוי"ט ד"ה] אין
מגלגלין כו' וטעם שכתבן
שואה גרוע (יט"ט) כדכ"ה על
שלא אמון הטוב כו'. אולי
שלא יתוב הכוונ' כו'. פי'
מחוק שואה וראש הסביל
ש"ס גרוע וזה טוב יתוב חס
הכנה על המין הטוב וישנה
שלא יפול ממוקד ודעת
לנפח מקל :

תוספות רע"ק
דנישין דף פ"ב ע"א ר"א
פורק כעלוי יחידאית ת"א
ד"א רבנן דרשב"א נמי סביר
כו"י ולא דיי יחידא רצ"ו
פ"א [אות נ"ב] ב"ב ד"ה
אין מגלגלין . הלכה
כחכמים (הרמב"ם בחיבורו
לא הביא כלל דין זה .
ורבר המח בזה הפר"ח כ"ט
ס"ח בחיבוריו להרמב"ם :

תוס' אנשי שם
דף ר"א דבר שזוכה
לעניים איש ראו לו רק חס
שדבר כזה ראו לו וזה
לחתיים מחמת מצו ע"כ .
לפי"ק כלל על רש"י
דבר כחכמי פ"ד דדברי
רש"י מוכרחין דבעל השנה
לעולם לא מכתב שיהא אותה
פסלה ראו לו חף שיפקד
בכסו ויהיה עני ואל"כ לשיטת
הגמ' דין דבעין שיהא
חיות דבר בעלמו חלו לזכות
לעצמו מוכרח לעמוד על
אלה חזונו בעל השנה
ומחלה ל"ק קוביט הירושלמי
ואיש מוכרח לעמוד ד"ה
לדביהם דרבנן קאמר ר"א
לשיטת הירושל' דף ר"א
דבר בעלמו חלו ראו לזכות
לעצמו אם דבר כזה ראו
לזכות לעצמו וזה לחתיים
סביר חי"א לאוקמי פלוגתייהו
חף בעל השנה דאי עני
מפקדין נכסו דאי עני והיה
ראוי לזכות לעצמו פאה כזה
יכול לזכות פאה זו לחתיים
ושפ"י מוכרח לתקן דר"א
לדביהם דרבנן קאמר (ס"ח)

זוכה כוונתו אמנה . והר"ם פ"י לדביהם ח"ל לאו אפי"ה דתורה בכל
הגדית אלא אהא דאמר וכי היאך הפני מהליף זה הקטע לדברי חכמים ודמתיים
אלא תורה את הפני אינו אליבא דחכמים אלא ר"א חותם אליבא דנפש' ור"א
לדביהם לא תהני זכוי אלא לדידי דקטיבא לי שיטול לזכות ה"כ מוכה נ"ח
הפני בכל הגדית אלא אומה שבולת לזכה לר"א נמי ח"א לזכות דאיהו נופיה
לא זכי בה שאינו תמיכה . ולחתיים זכוי כל הגדית מהני מטפס אחר שפשו

אחת שבולת שהיא לקט בזה ליד העני ויכול להחליפה באחרת ורבנן אמרי הכא עשו את שאינו זוכה כוונתו ומשבינן להאי שבולת של לקט
כאלו בזה לידו של עני אע"ג דלא זכה בה לענין זה שיכול להחליפה באחרת והלכה כחכמים : אין מגלגלין בטופה . מין קטנית דק
סקורין לו בערבי גיבא"ן . ורמב"ם פ' שואה מין זרע שקורין לו קורטמ"ן ודומה לשעורים . ואומר ר"מ שאין מגלגלין זה המין עם שאר
מזי זרעים לקטור איהם ביחד כי הלקט שהיה ראוי ליפול משאר מיני זרעים יפול מזה המין הגרוע וממלא ממסוד לעניים : וחכמים מתירים
בפני שאפשר . שיכול לקט משאר
זרעים כמו מן הטופה והלכה
כחכמים . פי' אחר אין מעלין מים
בגלגל מן הבור להסקות את השדה או
להרביעה עד שהיא משקה טופה עליה
בשעה שהעניים באים בשביל הלקט
מפני שהוא מפסיד לעניים וחכמים מתירין מפני שאפשר שיזמו ההפסד של עניים בזה ויתן בעל השדה כפי האומא שיזמו עליו ולר"י

מלאכת שלמה
לשאלו ואומר כבר י"א מרשותי הלך און תקנה רק לתת לו שכלת אי' בחמה
גמרה ויתנה אם של לקט היא כו' . ור"א סבר דעמה מתנה ואינו כמחה
מניינו לשמאלו . וקשה לע"ד דל"כ קשה הלכתא אהלכתא דהא בזה קיי"ל
הלכתא כחכמים ואין קיי"ל נמי דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה . ובפ"י הר"ם
ז"ל למשה זו נפלה מחלוקת ארוכה בהבנתו בין הרב ר' יעקב בי רב והרב
ר' לוי ק' תבין ז"ל עם הרב שמואל הלוי ז"ל תמללנה בשאלות ותשובות לה"ד
לוי ק' תבין ז"ל מחמת טיפוס קי"ב עד סוף ס' קי"ז : אין מגלגלין
בטופה . פי' בערוך מלשון משה סופה ומגלגלין דקאמר מלשון מגלגל עמו עד
שהים עשרה שנה דפ' גמרה שנהפחה דהיינו בדברים רכים ונלשון גתה וכוון
דבע"כ זה אחר שקלר שדהו והגית פתחו רוזה מיד להרביעה כדי שתהא לחה
ומסומת כדי לחוסרה ולחזור ולרעה מה שירעה . ואם העניים הולכין עליה
כשהיא לחה נעשית מיס וגומות ומתקלקלת . וקאמר ר"מ דאין בע"כ מגלגלין
עם העניים לומר תבואו מחר והוא גרוד ותלקטו הפאה מ"ס דהפסד ביטול
מלכתא עדיפא . ובגמרא ירושלמית מפי' ר' לוי ז"ל דהא שמיין לה הפסדו . וחכמים מתירין
לגלגל עמיהן מפני שהקטתם אפסרית שנקל הוא שיבואו מחר ובגמרא ירושלמית
מפרש דשמיין לעניים הפסד מלכתא עכ"ל ה"ה הר"ם שיריל"ו ז"ל : ח"ל ס'
האגודה פ' ר"י שלא ירבץ שדהו כ"כ שהיא משקה טופה בה שמיין לעניים
הבאים בשביל הלקט וכו' פ"כ : בפני שאפשר . מלכתא מקודת הא"ל
נקודת חיריק . שוב מלכתא שכתב החכם הר"ד יהוסף אשכנזי ז"ל כן מלכתא
בספרים ישנים שאפשר ור"ל ש"א אפשר כי כן דרך היסוד לכתוב ב"ל ק"ר
ע"כ : בטופה פ' ר"ע ז"ל . ור"מ דאמר אין מגלגלין שמיין לבע"כ הפסדו
ומפול מן העניים ע"כ . אמר המלקט גראה דה"פ דר"מ ס"ל ש"ס הביע לו
הפסד לבעל הצית מחמת מה שנמנע להרבץ שדהו בעבור העניים טפול מן
חליניה

זוכה כוונתו אמנה . והר"ם פ"י לדביהם ח"ל לאו אפי"ה דתורה בכל
הגדית אלא אהא דאמר וכי היאך הפני מהליף זה הקטע לדברי חכמים ודמתיים
אלא תורה את הפני אינו אליבא דחכמים אלא ר"א חותם אליבא דנפש' ור"א
לדביהם לא תהני זכוי אלא לדידי דקטיבא לי שיטול לזכות ה"כ מוכה נ"ח
הפני בכל הגדית אלא אומה שבולת לזכה לר"א נמי ח"א לזכות דאיהו נופיה
לא זכי בה שאינו תמיכה . ולחתיים זכוי כל הגדית מהני מטפס אחר שפשו

זוכה כוונתו אמנה . והר"ם פ"י לדביהם ח"ל לאו אפי"ה דתורה בכל
הגדית אלא אהא דאמר וכי היאך הפני מהליף זה הקטע לדברי חכמים ודמתיים
אלא תורה את הפני אינו אליבא דחכמים אלא ר"א חותם אליבא דנפש' ור"א
לדביהם לא תהני זכוי אלא לדידי דקטיבא לי שיטול לזכות ה"כ מוכה נ"ח
הפני בכל הגדית אלא אומה שבולת לזכה לר"א נמי ח"א לזכות דאיהו נופיה
לא זכי בה שאינו תמיכה . ולחתיים זכוי כל הגדית מהני מטפס אחר שפשו

זוכה כוונתו אמנה . והר"ם פ"י לדביהם ח"ל לאו אפי"ה דתורה בכל
הגדית אלא אהא דאמר וכי היאך הפני מהליף זה הקטע לדברי חכמים ודמתיים
אלא תורה את הפני אינו אליבא דחכמים אלא ר"א חותם אליבא דנפש' ור"א
לדביהם לא תהני זכוי אלא לדידי דקטיבא לי שיטול לזכות ה"כ מוכה נ"ח
הפני בכל הגדית אלא אומה שבולת לזכה לר"א נמי ח"א לזכות דאיהו נופיה
לא זכי בה שאינו תמיכה . ולחתיים זכוי כל הגדית מהני מטפס אחר שפשו

זוכה כוונתו אמנה . והר"ם פ"י לדביהם ח"ל לאו אפי"ה דתורה בכל
הגדית אלא אהא דאמר וכי היאך הפני מהליף זה הקטע לדברי חכמים ודמתיים
אלא תורה את הפני אינו אליבא דחכמים אלא ר"א חותם אליבא דנפש' ור"א
לדביהם לא תהני זכוי אלא לדידי דקטיבא לי שיטול לזכות ה"כ מוכה נ"ח
הפני בכל הגדית אלא אומה שבולת לזכה לר"א נמי ח"א לזכות דאיהו נופיה
לא זכי בה שאינו תמיכה . ולחתיים זכוי כל הגדית מהני מטפס אחר שפשו

זוכה כוונתו אמנה . והר"ם פ"י לדביהם ח"ל לאו אפי"ה דתורה בכל
הגדית אלא אהא דאמר וכי היאך הפני מהליף זה הקטע לדברי חכמים ודמתיים
אלא תורה את הפני אינו אליבא דחכמים אלא ר"א חותם אליבא דנפש' ור"א
לדביהם לא תהני זכוי אלא לדידי דקטיבא לי שיטול לזכות ה"כ מוכה נ"ח
הפני בכל הגדית אלא אומה שבולת לזכה לר"א נמי ח"א לזכות דאיהו נופיה
לא זכי בה שאינו תמיכה . ולחתיים זכוי כל הגדית מהני מטפס אחר שפשו

משנה זו שטיה אגב דמיימי כמשינתו לעיל בספד עניים . (ס"ז) : ד' במשנה בעה"ב כו' . קשה דמשה זו מקומה בסוף המס' דין מי שרשאי לטול מע' . ח"ל דתקיים הכא משום מ"ה דלר"א גם זה
ענין חלוף דח"כ משום . ומשם לר"א לא משער ממשער ולא סיי דוגמא דמחולף דהתם
בז"ה שם פי' יעשה בו כעני ממש וטעם לא אמרי שקור מלשום . דלא אדכי לחוד פליגי אלא גם האוהו בשעה שכתב ממנו . (רמ"ז) : יעשה . לענין אהיה העיר שנקת ממנה ה"ה מוכה
ולחתיים

עמדו עניים. אם הליג: א
ה' העמור. אם הליג: א

ראשון לציון

משנה ה'
[במשנה] הרבוע ע"כ כע"י כובעת
מנ לעיל כמה דתימא וכו' וכו'
מחש על רלבו וכו' וכו'
מן לרע כמה דתימא הלא
הוא כמו עמדי וגו' פירוש
כובעת רלבי שגלים הן
וכומסאות החתון של שגלים
ו"ל כובעות אגודות הקדושות
למעלה כגד לראשון
טומסאות אגודות הקדושות
מתחת: לחררה. בערך חר
כ' כע"י בערך יום' חררה
נגלל ו"ש אחרים כשפך
מן הורע:

תוספות רע"ק

שכחה לא זכחה לו שדחי.
כן מפורא בסוגיא דפ"ק
דב"ם ומה שסיים הר"ם
דאב"ב"ה בבב"א דר"י שכחה
א"כ דלא שברו בעה"ב.
משמע דשכחה פועלים דר"י
שכחה. אבל ל' הסוגיא לא
משמע כן דאמרינן שם אבל
בעיר אפילו ובר ולבסוף
שכחה דר"י שכחה. משמע
דבעינן עכ"ל סוף שבות
להבטח. ור"י לר"י
בשישה בקובצת שם בשם
ה"ר ומהר"י אבות וסארי
פוסקים כולם וכן ברמב"ם
הה"מ לישנא דה"ש וכו'.
ור"ל כה"פ"א בספ"ה
שכחה בפשיטת דבעיר
אפילו לא שכחה בעה"ב
לבסוף דר"י שכחה. והא
דנקט בסוגיא ולבסוף שכחה
ליברתא דבשרתא אפילו וה'
לא מהני. ואשתמיטתיה
כל הפוסקים הנ"ל:

תוס' אנשי שם

לקום ואיש מיתה שלקטו
כדק' הש"ס. (דמ"ו)
במשנה שד"פ וכו'.
ה"ל ה"ל הספרי דעמ"א
מש"ל דה"ו עמ"א וכו'
כ"ל לקמן פ"ז מ"י.
ויבדלוני פ"י חזקת העומר
שחוקן בו להוביל לעיר
ומנו ע"כ חזקת ושכח
עניהם התחזקתה והענין
איש שכחה. רש"י עניה
אינה שכחה התחזקת עניה
שמתוספת והענין עמ"א
החזיק בו ר"י אמר בזוכר
את הענין. אח"כ דר"י
כ"י יונה כמה דלר"י בזוכר
את הקשין כן ר"י אומר
בזוכר את הענין. אבל שבת
דק"א ר"ש דל"ש אין
התחזקת שכחה בזוכר הענין
דלאו כו' ענין. אבל שבת
הענין כו' התחזקת שכחה
א"כ שהוא מוסר. וכו'.
שהלכה כדברנו לגבי ר"י
אפילו בזוכר הענין ר"י

תנין נסיב לקרא תנין דסיומיה ובשדי יתומים אל תבא. ויתומים
עניים קרויין ככתוב דכתיב לגר ויתום וכמו שפירש בס"ד
בפרק ו' משנה ה': ז' [או שחיפיהו בקס. בירושלמי אמר רבי
יונה בזוכר את הקשין ופסקו הרמב"ם ז"ל]: ה' [לחררה. כתב
ה"ר"ב ק"ר מעט ועמר כדי לגלגל וכו'.

עמדו עניים בפניו או שחיפיהו בקש הרי זה
אינו שכחה (א): ה' המעמר (ב): לכובעות (ג)
ולכומוסאות (ד): לחררה (ה): ולעמרים (ו): אין
לו שכחה. ממנו ולגורן (ז): יש לו שכחה.
המעמר לגדיש (ח): יש לו שכחה. ממנו
ולגורן (ט): אין לו שכחה. זה הכלל כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה
יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה. למקום שאינו גמר מלאכה אין
לו שכחה. ממנו ולגורן יש לו שכחה (י):

ולעמרים. עשה עמרים קטנים וסופו לעשות עמרים וסופו
לללו אינו שכחה דכתיב (ס"ט) כי תקולר קליך בשדך ושכחת עומר בשרה מה קליך שאין אחריו קליך עומר שאין אחריו עומר יאל
אלו שיש אחריו עומר: ממנו ולגורן יש לו שכחה. המולך מאחת מהמקומות הללו לגורן ושכח עומר באחת מן המקומות הללו הוא
שכחה: המעמר לגדיש. וכו' שישארו בלוחו מקום וס' ידוע אולם יש לו שכחה: ממנו ולגורן. וז"ל ממלך עליהם אח"כ ומלוכס
למקום אחר לדוש אולם אין לו שכחה:

מלאכת שלמה

ומעמר קלות הגנלים הטהרים ממלאכתו להוליך לגורן י"ל שכחה להשתא
חילא. זה הכלל סימנא בעלמא. הר"ם שיריל"ו ז"ל: ועוד מלאכתו שכחה ח"ל
ואחר שפירשנו ל"ל תוב"כ הגנתי משנה זאת דקדמי וחררה והוא כלי שטוין
משגלים שטוח שאין בו בית קבול להוליך בו חרות לתגור ולורחו כמו חררה
גדולה וקורין אותו פלזאקי והשתא לאו הוי גמר מלאכה. ע"כ: ולשון הרמב"ם
ז"ל שם בפ"ה הקולר ואלס אלומות אלומות ופינה האלומות והן הנקראים
עמרים ומקום זה למקום אחר ומקום השני למקום השלישי ומקום השלישי
לגורן ושכח העומר בשעה שפינה ממקום למקום. אם פינה העמרים למקום
שהוא גמר מלאכה ושכחה י"ל שכחה וכשיפנה ממקום שהוא גמר מלאכה לגורן
אין לו שכחה. ואם פינה העמרים למקום שאינו גמר מלאכה ושכח אינו שכחה
וכשיפנה ממקום שהוא ק"י הלאוין שם ברמב"ם וספק אל"ל אם י"ל שאינו גמר
מלאכה לגורן י"ל שכחה ע"כ:

תפארת ישראל

יבין
הכל' לגורן: (א) כל' גדיש היינו מקום קבוץ העמרים. וגורן מקום
קבוץ התבואה. ופעמים דהין כאן או כאן. ולהכי בהולך מהשדה להגדיש
לדוש שם או"ל לגמר מלאכה ויש שכחה: (ב) שמלך להוליך מגדיש
לגורן ולדוש שם: (ג) מיהו דוקא בעמרים (א) שכחה רק בגמר מלאכה.
אבל בקמה א"ל גמר מלאכה [כ"ז מ"ו]. וכ"כ בחילוקת ב' שכחה [פ"י
מ"א] א"ל גמר מלאכה:

משנה ראשונה

כמו גבי פאה שפירש עליה פליה בע"ל מ"ג להרמב"ם. דהכא נזולין את הכפס"ב
וגזול דאורייתא הוא ולא אשכחן קסם כגזול דאורייתא דלא כפוס דעבד דאורייתא
ולא חיישי' שיגזול בכך. אבל הכא לאו גזול דאורייתא הוא דמשל עניים הוא
כופל ופדיון לא זכר י' עניים אלא חפציה וזכרם ושכית הוא דמורי היתרם הלכך
קבוקו עמי: א"ו שחיפיהו בקס. בירושלמי א"ל יונה בזוכר את הקשין פ"כ ולקמן
פ"י מ"י אמר' ה"באה שנתנה לשבח אין לה שכחה ומשמע דה"ל בקס לא שייך
שכחה אלא הכא אם שכח הקס ממילא שכח גם העומר שחמיו יכה דגבי קס
לא הוי שכחה לעומר מיהו הוי שכחה דלוינו הוי גלוי נמי הוי שכחה כיון שכחה
החיופי עלמו: ה' הרבוע ע"כ כובעת ולכומסאות. הר"ב פ"י בזה עני פירושם
הראשון הוא פ"י הר"ם והשני הוא פ"י הרמב"ם והר"ם ספקים לפ' הרמב"ם.

פאה גריש פרק ו

בללא פרק ה משנה א המגריש הבוארו ע"ג לקס . אפילו בשוגג ואפילו סין בשא"מ . קפחורו שלל הנוגע בארץ מופקר לעניים ופסור במעשר . ורק אם הרה פזר הבלולים על שרה שלא לקס הלקס מבנה אפרים חלק מ"ה לקס שאיים לעשות ויתן כך להעניים :

משנה ב שבוול חבורת שנשכחה . אם בקצרת עם הקסא שיובא לבע"ב . שבוול לקס שנשכחה בסבל והעני רוצה דוקא שבו"ב . יפול הבע"ב סתהרבות ג' שבלים . ויאפר על א' מהן . או וו לקס מופר . ואם לאו יהיו תרובא ופעשות שלה טולן בב' . ואם הב' גופא לקס . יהיו תרובא של א' ברג' . ונתן הראשונה להעני . והב' ות' לכהן . והכהן ירשי על א' מהן ספקא הפעשות שחייב עליה :

משנה ג מותר בעה"ב להרביץ שדרו במס . כדי שלא יערב האבק בשבלים . כשראסדו הוא יותר מהפסד הלקס . וישרם הפסד הלקס ויתן לעניים :

משנה ד עשיר שטמע בדרך ואין עמו מונוט . מותר בהמתת עניים . וא"כ לשלם רק לכשירצה :

משנה ה החליץ תכאולו על סנתת עניים . חייב בתרומא על מה שנתן להעניים ולא על מה שקבל מהם . ב' עניים שקבלו שרה בארסות שיפול בעה"ב חצי רתבווא . והם חצי הב' . מותר כל א' מהן ליתן מעשר עני שלו לחיירו . אבל שניהן אסורין בלקס שכחה ופאה שפהשרה . בד"א בבוו שניהן בהתבואה במדבר . אבל באר הבעה"ב . כך וכן מסח שתקצר יהיה שלך . או מותרים שניהן גם בלקס שכחה ופאה שסבל השרה . ורק המעשר עני יתנו ולא לכלול . דמווכו בתבואה אחר שקצרו . ה"ל כבעה"ב :

משנה ו המוכר שדרו עם קמתה . מותר המוכר בכל המתנה עניים שבה . ולא עם הקוצר על פנה שלא יבית ללקס סנתת עניים רק בנו ובני ביתו של פועל . וכ"כ אסור לבעה"ב לעכב שום עני מלקס ולסיע לאחר . או לעכב טולן . בהפצו שילקס הוא ירחיק ביתהן :

משנה ז שחכה אינו רק בנשכחו כל ארס שראה אסות העמרים . ואם נרמו העניים שחיה שכות אינה שכחה :

משנה ח הכפנה עמיה מהשרה בלקס ב' ושם לקס ב' . ומשם לגורן . אם היה א' מהקסות הללו מיורך לעשות בהשבלים גמר מלאכה . או יש שכחה כשיו"ד לשם ולא כשיו"ד משם להגורן . אבל באין מיורך המקס לומר מלאכה . או אין שכחה כשיו"ד לשם . ריש שכחה כשיו"ד משם ולגורן :

גדים מהוא הגורן ומקום שאיש גמר מלאכה הוא המקום שמקלין בו העומדין כדי לעשות מהן אלוותם גדולות כדי להוליק למקום אחר ע"כ :

ציונים

א בש"מ . ג"מ :ל מדינת
פ"ד ג"מ . מות' ק"פ כח .
גמרות פ"א : אוני הפקר .
מ"י פ"ג מהלכות גדולות הלכה
פ"ו מ"ד תרי"ח ח"ט סימן רעב
ס"ט פ"ג :

ראשון לציון

מ"א תרי"ח פ"ה הבקק
פירוש כמו הפקר כו' ובש"מ
החליפו כפ"א . וע"ש תומ'
חלין גמ' כד"ה וכו' זני' .
תומ' אנשי שם

פ"א תרי"ח ד"ה הבקק
כ"ה ממואל הסעה . ג"ל
שן ה"ה כמנכ"ל שלם שא"ל
רואים היום שמדברים ל'
ערב' לא יענו לעשות הפ'
כ"ה כד"ה וכו' שחייב ארס
לומר כ"ל רבו כמ"ס הרמב"ם
בעיות פ"א מ"ג וע"כ לומר
כן דאלת"ה מ"ס האי מהג"י
מדש"ק מ"ג . ולא ירחל לי
כלל דקדוק הו"ט' שמש"ס
דמי ח"ל כסוד דקדוק
השרה בהתלשות אלוותת
ממואל ח' . שדוקא בתורה
שכלה שמושי של קנ"ה
י"ל כך שנה"ל אתו זו בו
אבל כנ"ח מה להם להחליף
אלותות כ"ל לומר ל'ן
האוחז ומ"ס הרמב"ן עלמו
סוקס נפשי כות' וכו' לא
מתערב נה הרי"ה שאין
הא"ף לח"ל משני דקדוק
אלא משני הפחות המנכ"ל

תוספות יום טוב פאה בית שמאי פרק ו ר' עובדיה מברטנורא

פרק ו א הבקק פירושו כמו הפקר . הר"ס . ששניהם הבי"ת והה"א ממואל השפה ועיין במשנה ג' פרק ד' לעדות . [ובמשנה ג' פרק ג' דשבת . ח"ל הרמב"ן בפירוש החומש בפרשת קדושים בפסוק בקורת הניה עיקר הלשון בכל מקום במשנה זבי"ת ובש"ס החליפו בפ"ח] :

פרק ו א בית שמאי אומרים הבקק לעניים הבקק א ובית הלל אומרים אינו הפקר עד שיופקר אף לעשירים בשמטה . כל עומרי השדה לעשירים בשמטה .

ד"ג . א הבקק גרי"ג ג' נס גרי"ס הפקר גרי"ס ג' נס גרי"ס הבקק עד שיופקר גי"ס וכו' ג' גרי"ס גרי"ס וכו' .

תעווב . ועוד י"ל דמאותה דריש שהוא מיותר . ועיין לקמן : בשמטה . פירש הר"ב דכתיב והשביעית תשמטנה ונטשתה מה תלמוד לומר ונטשתה וכו' ירושלמי . ואף על גב דדרשין מתעווב עווב לפניהם בריש פרק ד' מ"מ שמעיין מיה גמ' להך . דכולה בכלל תעווב . ועוד י"ל דמאותה דריש שהוא מיותר . ועיין לקמן : בשמטה . פירש הר"ב דכתיב והשביעית תשמטנה ונטשתה מה תלמוד לומר ונטשתה וכו' ירושלמי . ובית הלל מתעווב אותם מיעוט . זה לעניים ולא לעשירים . אבל מה שנאמר במקום אחר לעניים ולעשירים . שמו"י

מלאכת שלמה

פרק ו א הבקק כמו הפקר . ה"ד שמאן ז"ל וכן פירש גם כן הרמב"ד ז"ל ובמס' עדיות וכן במס' מש"ס ע"י ר"ם ונס הרמ"א ז"ל ואלו טרפות

י"ב תפארת ישראל יבין

פ"א א אם הפקיר רק לעניים . ה"ל הפקר ופסור ממעשר . דילפינן ממתנת עניים קלקט וכו' : (ב) דבשביעית הכל מופקר גם לעשירים : חו"ל

משנה ראשונה
אמרי"חא י"ל דמרב"י סגל . וסוד י"ל מדע"ל למיכתב תעווב לטון ט"ו וכתב תעווב דמשמע גמ' רשות וסייעו הפקר ללא תעווב : ובר"מ אינו הפקר . דיליף משמטה ואמר בירושלמי גרי"ס דע"י משמטה דמשמע מיעווב וכו' דע"י ארס דהלל

פרק ו א בש"מ הפקר לעניים הפקר . פי' הכ"ב דיליף מפאה דכתיב תעווב למלך על הפקר פסיה כו' . וי"ל דהיינו מדכתיב תעווב יפידה מרי זמנה כדלחתי בתולין דך קל"י . ואע"ג דהפס דריש ליה למלאכה

פרק ו א בש"מ הפקר לעניים הפקר . פי' הכ"ב דיליף מפאה דכתיב תעווב למלך על הפקר פסיה כו' . וי"ל דהיינו מדכתיב תעווב יפידה מרי זמנה כדלחתי בתולין דך קל"י . ואע"ג דהפס דריש ליה למלאכה

פרק ו א בש"מ הפקר לעניים הפקר . פי' הכ"ב דיליף מפאה דכתיב תעווב למלך על הפקר פסיה כו' . וי"ל דהיינו מדכתיב תעווב יפידה מרי זמנה כדלחתי בתולין דך קל"י . ואע"ג דהפס דריש ליה למלאכה

מחזר בלד דבר מחזר בריס הבא דבר תלוס בלד דבר מחזר ע"כ. ולשון הרמב"ם פ' ה' מהלכות מ"ע החזיק בו להוליכו לעיר והניחו צדה ושכחו אינו שכתה אבל אם נעלו ממקום למקום אע"פ שהניחו סמוך לגפה או לגדיס או לבקר או לכלים ושכחו הרי זה שכתה ע"כ.

ר"ע מברטנורה

ראשי שורות העומר שכנגדו ראשי שורות ה' העומר שכנגדו מוכיח. לקמן בסמוך מפרש לה: מוכיח ה' העומר שהחזיק בו להוליכו אל העיר ושכחו מידים שאינו שכתה: שורות אינו שכתה בין בתחלת שורה בין בסוף שורה. העומר שכנגדו מוכיח לסוף שורה אינעריך כמו שפרש ע"כ. וענת הר"ב עיין לקמן: ע"כ

מלאכת שלמה

נחמנו למה מוכיח והרמב"ם ז"ל משמע שחפס כפי הכרעהו של רבנ"ע אבל ה"ר שמשון ז"ל פ' כפשא דמתני' ור' יואבט היא ע"פ. ח"ל פי' ה' ה' ה'ר שלמה שירילי"ו ז"ל. דק"ר בית שעמדין שם הנקר החורשות. דק"ר גרסינן והוא בית בקרות בשקל שמש. ולכלים בית לכלים שזריכין לעבודת השדה ב"ש סברי דמקום המסויים הוא כל חד מהני ועהיד לזכרו ולא הוי שכתה ודמי ללד הגה דתקן לך ב"ב כל זית כל זית ש"ל שם כגון במקומם שהוא עומד בלד הגה או בלד הפרצה לא הוי שכתה ע"כ: ג' ראשי שורות כו'. ה"ר שמשון ז"ל פי' ראשי שורות אינם שכתה בין בתחלת שורה בין בסוף שורה דבירוש' דרש מקרא דאין השוב שכתה אלא ממקום שמתחיל ואילך דאם יש שם שורה של עמרים והתחיל לעמר בעומר שני או שלישי והלוי רשף העורה שהיה נדעמו וחזר ושכחו לא הוי שכתה: ה' העומר שכנגדו מוכיח. פי' שלא יצ"ה ולסוף שורה אלעריך כמו שפי' ר"ע ולא הסי' הסכים הראש"ש ז"ל וכתב עוד ומה שפרשתי לוי' בנחוספתא מוכיח דבשורה ששמה שחזקו בו להוליכו לעיר והניחו בלד הגה בלד הגה בלד הגה הן הן דברי ר"א אבל ר"י אומר דפלגי בלא החזיק בו אבל בהחזיק בו מודים והרמב"ם ז"ל צ"ל צ"פ' המשנה הפס לו שיקם אחרת דיותר הוי שכתה כשהניח בלד הגפה או בלד הגדר ושעם דבריו לא תדבר לי ע"כ. וח"ל הרמב"ם ז"ל סדר המשנה הרי ראו להיות כך העומר השכות ראש שורה שכנגדו מוכיח אם שכות הוא אם אינו שכות ומה שאמר מודים שאינו שכתה הלא שכתה סמוך לגפה ולגדיס כלכך צברת כמה שהקדמנו עכ"ל ז"ל. וכתב ש"ס דא"ר אלעזר זכורי כ"ע ויש משנה אחת חימה גדול שח"ל לרבינו הקדוש לשנת הכיפא דהעומר שהחזיק בו להוליכו לעיר בתחלת סמוכה למשנה שלמעלה העומר שהוא סמוך לגפה שנתלקו ב"ש וצ"ה שהיה בה חדא לשיבותא קדעת ה"ר שמשון ז"ל ויסמך מיד שאם יש עמה גם אחרת לשיבותא מודים ב"ה לב"ש כיון דאיכא תרתי לשיבותא חדא החזיק להוליכו לעיר וחדא דהניחו סמוך לגפה. ואח"כ יסנה בסיפא ראשי שורות העומר שכנגדו מוכיח ויסנה סמוך לה המשנה שלמטה ואילו וכן ראשי שורות שהיו פירוסה. ולמה הפריד בין הדברים זה פעמים. ואילו היה לנו כח להפוך רישא לסיפא וסיפא לרישא על דרך שרגיל לומר בצבלי אישך בכמה דוכתי הוה יחא אבל אט אין לנו כח לעשות כן. וי"ל דראשי שורות דרישא מקושרה ג"כ למעלה וה"ק אע"פ שנתלקו בית שמשוי' וצ"ה בעומר שהניחו סמוך לגפה שיש בו קאת הוכחה שלא שכתה מ"מ בראשי שורות מודים ב"ה לב"ש דזו הוכחה גמורה כשהתחיל לעמר ועימר לה האורה רק לראשי

תוס' אנשי שם

על ידיו שכתה וק' ל"א הכנה כהנין דדבר המכויים גורם שיהיה שכתה כיון דאזל ליה טענה דכזה בו: בא"ר ור' עזריאל הרמב"ם כו'. הכי' וסיפא מפרשים דמי' נעלו ומסילן מפרשים דמי' לא החזיק בו כלל וכר"י וזר ט' מדבריו כפי' שפי' כרא'. אבל במל"מ שם מפי' דגם בתנור פוסק כרא' אלא דתוס' עיקר שיטת הרמב"ם דג' ברא' על מה נתלקו על העומר שנתלו והניח על הגפה כו' וצ"ה החזיק בו להוליכו לעיר. ועפ"י ג' ז' נתן לו ה"מ כהנורו דרך אחר כפי' דברי ר"א והוא שם ר"א מורה דגמה ודיס א"ר נדע וכתחזיק בו להוליכו לעיר אפילו כשלא הניחו בלד דבר מסויים ל"א לא הוי שכתה משום שכתה בו ומכ"ש כשגם הניחו בלד דבר מסויים אבל כשנחת בלד דבר מסויים שכתה בו ולא נעלו בידו ומהו שם או כשנתלו בידו ומהו שכתה שלא בלד דבר מסויים ל"א הוי שכתה דאף שנתלו בידו כיון שלא היתה כוונתו להוליכו לעיר עדיין לא החזיק בו להוליכו בלד דבר מסויים שכתה אלא כשנתלו והניח שאף שלא נתלו להוליכו לעיר היתה כוונתו לכות בו שרי נתנו בלד דבר מסויים ולכן ס"ל לב"ש ולא הוי שכתה וצ"ה סברי דאפי"ה הוי שכתה אפי"ה היתה כוונתו להוליכו לעיר שלא לא הוי שכתה אף שהניחו בלד דבר מסויים ע"כ

תפארת ישראל

כי יבין יבין. אמרינן דעל ידי זה שכתה. דסבר שכבר פניה כל העמרים מהשדה. מה שאין כן הבא שהניחו בלד דבר מסויים. אע"פ שהחזיק להוליכו לעיר אע"פ"כ היה לו לזכרו ע"י המקום המכויים. ומדשכתה שכתה מל"ע דמי (ב) [כנלפע"ד פי' הירושלמי ולרמל"מ ס"ה ממ"ע ה"ט דדוקא כשנתלו להוליכו לעיר כבר זכה בה צעה"כ. משא"כ כשהניחו אח"כ בלד דבר מסויים. גלי דעהיה שלא היתה נטילה ראשונה לעיר: ח (ג) ר"ל ראשי שורות. או עומר שכנגדו מוכיח. או עומר אפי"ה בלא ג' מוח ב"ש וצ"ה שאינה שכתה. וראשי שורות ועומר

לא נעדיהו גבי מקויל בית שמש ואמר בירושלמי אפי"ה שאינו קל משני לדדין שהרי הוא קל לנפשה ומומר לפניים. לגבי עינים לאו חומר הוא שעדיין לא יזו בו כך כתב הר"ש ומכ"ש ומשנתנו זו לא מלאנו כפדיות אלא מהני' דהפקר לעניים וכל עומרי השדה של קב עכ"ד. אבל במשניות שלנו איחא נמי. סך נעדיהו וגם הכת"ס והראב"ד מביאין אותה שם בשיבוש. והתוס' רפ"ה דתכונות הביאו בירושלמי בלשון אחר מן הר"ש כאן: ג' ראשי שורות וכו' ככתב' משפ"כ דחלת מילי קמי' דמתני' ראשי שורות אינם שכתה וכן הוומר שכנגדו מוכיח וכן עומר שהחזיק בו והוליכו קמי' מודים שאינו שכתה. ולהרמב"ם חרי מילי קמי' דראשי שורות. הוומר שכנגדו מוכיח חדא הוא וה"ק ראשי שורות

בויע

(ב) ח"ל רבינו הגאון אאמ"ו ז"ל. נהי דבהחזיקו תו אינו שכתה. הבא דהניח אלא דבר מסויים. לא סמין אחזקה. והרי בעתיד לזכור מלד ד"א כעומד אלא גת וכדומה. ה"ל שכתה כרס"ו. ורק בסמך לקמה מחזר מללח עליה כמ"ח הבא: (ג) אמר הקורא הדל אשר בהרים. הנה' במשניות חבורות סה מלחמה בשערים. ורבותינו נסיכי השרים. במלחמות תוספס על מנת להוליכו לעיר] ויש שאמרים דפלגי הבא בלא החזיק בו להוליכו

החזיק. אף דטולה דמי לעומר שהניחו גבי גפה ושאר דבר מסויים. שכנגדו מוכיח מפרש צ"ד (ט) ר"ל בהיו כאן י' על' שורות עמרים.

ראשונה

דאפשר רואין בעומר שכנגדו אי הוי שכתה. ולפי"ו מודים לא קאי אלא אצורם שהחזיק בו לחד וכן משמע לשון שאיט שכתה ולא חני שאינס. ומיהו קשה דס"ל למיתני עומר שהחזיק דמודים כדכ"ש בכת פלוגמיהו לומר דכסה מורו ואמתי' מספיק במלחא אחייתא. וגם להכ"ס קשה לשון מודים לגבי ראשי שורות ועומר שכנגדו מוכיח ללא שייך מודים אלא בשנין זה שנתלקו בחד דל מודים אבל דבר שאיט עיין למחלוקתם לא שייך ביה לשון מודים. ואפילו אעומד שהחזיק לא שייך מודים דה"ל מפרש כפי' הכי דמתני' דלעילי ללא חייבי חסם נחזיק מה עיין זה לזה. והראב"ד מפרש דראשי שורות ושכנגדו מוכיח חדא הוא אבל מפרש כ"א כמו שכתבנו לקמן: ד' העומר שהחזיק בו. דמשחזיק זכה בו וכו' לא תפי' שכתה

לדפטר

רואין בעומר שכנגדו אי הוי שכתה. ולפי"ו מודים לא קאי אלא אצורם שהחזיק בו לחד וכן משמע לשון שאיט שכתה ולא חני שאינס. ומיהו קשה דס"ל למיתני עומר שהחזיק דמודים כדכ"ש בכת פלוגמיהו לומר דכסה מורו ואמתי' מספיק במלחא אחייתא. וגם להכ"ס קשה לשון מודים לגבי ראשי שורות ועומר שכנגדו מוכיח ללא שייך מודים אלא בשנין זה שנתלקו בחד דל מודים אבל דבר שאיט עיין למחלוקתם לא שייך ביה לשון מודים. ואפילו אעומד שהחזיק לא שייך מודים דה"ל מפרש כפי' הכי דמתני' דלעילי ללא חייבי חסם נחזיק מה עיין זה לזה. והראב"ד מפרש דראשי שורות ושכנגדו מוכיח חדא הוא אבל מפרש כ"א כמו שכתבנו לקמן: ד' העומר שהחזיק בו. דמשחזיק זכה בו וכו' לא תפי' שכתה

משנה

לד נעדיהו גבי מקויל בית שמש ואמר בירושלמי אפי"ה שאינו קל משני לדדין שהרי הוא קל לנפשה ומומר לפניים. לגבי עינים לאו חומר הוא שעדיין לא יזו בו כך כתב הר"ש ומכ"ש ומשנתנו זו לא מלאנו כפדיות אלא מהני' דהפקר לעניים וכל עומרי השדה של קב עכ"ד. אבל במשניות שלנו איחא נמי. סך נעדיהו וגם הכת"ס והראב"ד מביאין אותה שם בשיבוש. והתוס' רפ"ה דתכונות הביאו בירושלמי בלשון אחר מן הר"ש כאן: ג' ראשי שורות וכו' ככתב' משפ"כ דחלת מילי קמי' דמתני' ראשי שורות אינם שכתה וכן הוומר שכנגדו מוכיח וכן עומר שהחזיק בו והוליכו קמי' מודים שאינו שכתה. ולהרמב"ם חרי מילי קמי' דראשי שורות. הוומר שכנגדו מוכיח חדא הוא וה"ק ראשי שורות

ע"כ

ד שנים שהתחילו . . .

תוספות הדינים

משנת ד [היא] ר"ה . . .

ד שנים שהתחילו מאמצע שורה . . .

השני או השלישי והיא ראש השורה שהיה בדעתו לקחת וזו שכתה לא הוי שכתה וכו' דכתבי (דנדים כד) כי תקלור קלידך וטכתת מה

מלאכת שלמה . . .

ישראל . . .

משנה ראשונה . . .

יחיד שהתחיל . אם כן
שלפניו אינו שכחה
כפי יד :

חלופי גרסאות
יחיד ג' יחיד .

ומתוך כך נשכח : יחיד שהתחיל מראש השורה . השתא מפרס
לאח דהתן לעיל ראשי שורות העומר שכנגדו מוכיח כגון שיש כאן
עשר שורות של עשר עשר עמרין מזכרין בשורות משפון לדרום
והתחיל לעמר בראש שורה אחת ושכח עומר אחד לאחריו הוא שכחה
כיון שטבר ממנו ועמר עומר הסמוך
לו קרינן ביה לא תשוב לקחתו אבל אם
שכח עומר אחד או שנים בסוף השורה
דהיינו לפניו והיחס וזכר והתחיל לעמר

הירושלמי ודעת הרמב"ם עיין לקמן : שלפניו אינו שכחה . פירשה
הר"ב לענין ראשי שורות העומר שכנגדו מוכיח שאם היו עשר
שורות של עשר עשר עמרין וכי' . ושכחו עומר אחד או שנים בסוף
השורה וכו' ע"כ . ולפניו דהבא לא היו דומיא לפנייה דרישא דהתם
שלפניהם לאחר שהתחילו דלגו עומר
ושכחוהו . ואילו הכא לפניו שהניח עומר
אחד או שנים בסוף השורה . ואין כאן
דלוג בשורה זו . ומכל מקום כולה
ושל אחרייו
מתניתין דלוג אשמעין ברישא אשמעי' דלע"ג דכשלגו במה
שלפניהם היא שכחה . מ"מ הדלוג שלגו והיחס בין שניהם דהיינו
לאחרייהם לא היו שכחה מהני טעמי דכתבין . והך סיפא אשמעין
שאם היו שורות הרבה ויחיד קוטר אס דלג . אחר שהתחיל היא
שכחה . אבל כשהניח בסוף השורה והתחיל באחרת אע"פ דהוא

מחללת שורה שניה לא היו שכחה דלא קרינן ביה לא תשוב שאני
אומר דעתו לעשות שורה אחרת מאותם שהניח ממזרח למערב והיינו
דהתן העומר שכנגדו מוכיח שהעמרין [של] שורות אחרות מוכיחים
על אלו שהניח שלא שכתן שראויין להתחשב עמהן בשורה אחרת :
הולכי

כעין דלוג שהרי דלג משורה לשורה מ"מ לא היא שכחה משום דהעומר שכנגדו מוכיח שהניח לראש שורה ממזרח למערב . אבל לפירות
הרמב"ם בין לפנייה דרישא בין לפניו דסיפא בלא דלוג היינו שמפדש לרישא לענין ראשי שורות העומר שכנגדו מוכיח ובשנים הקולרים
או מעמרין בעשר שורות של עשר עשר והלך של אחרייהם אינו שכחה לפי שהוא מחובר עמהם בעמרין הערוכים ממזרח למערב וכאלו
התחילו

כעין דלוג שהרי דלג משורה לשורה מ"מ לא היא שכחה משום דהעומר שכנגדו מוכיח שהניח לראש שורה ממזרח למערב . אבל לפירות
הרמב"ם בין לפנייה דרישא בין לפניו דסיפא בלא דלוג היינו שמפדש לרישא לענין ראשי שורות העומר שכנגדו מוכיח ובשנים הקולרים
או מעמרין בעשר שורות של עשר עשר והלך של אחרייהם אינו שכחה לפי שהוא מחובר עמהם בעמרין הערוכים ממזרח למערב וכאלו
התחילו

סמוך לגפה וכן בעומר שמתלו להולכי לעיר אפי' שהניחו אצל הגפה מדרים ללא
היו שכחה דכיון שנטלו זכה בו ועל לא היו שכחה . והשתא מפ' ראשי שורות
שארדו דגבי שנים יפה כחו דל"מ ראשי שורות דפסיקא להו לעלמא דהיינו דריש
שורה וסוף שורה גרידא דלפי' גבי יחיד מהני מכח קהלי אלא אפילו דלמגע
נמי והיינו דקתני שנים שהתחילו סתם פי' שהתחילו לקצור או לעמר מהמלגע
שורה ושכחו שלפניהם שכחה מה שהיה לפנייהם אפשר דהוי שכחה וכגון שטברו
משם ולהלן ללאו בלפניהם דסוף שורה קאמר אלא משום דבעי למייתני שלאחרייהם
א"י שכחה שלא היה לפנייהם מעולם דהיינו מה שהניחו שניהם בלמגע דזם
שהלך לדרום שיירו לראש שורה נחבירו וזה של פסון שיירו לראש שורה נחבירו
לא היו שכחה להכי תנן לפנייהם שכחה ובאמגע שורה הוא דתני דומיא ללאחרייהם
אבל גבי יחיד שקצר מראש שורה מני למייתני לאחריו שכחה דודאי לפניו היה
מטיקרא דהא ראש שורה גופה התחיל לקצור ובל תשוב איכא ושלפניו היכא
דלא שייך ביה לעמר שהניחו לאחריו כגון שהוא סוף שורה דאין משם ולהלן
כלום אינו שכחה ולהכי תני זה הכלל לפרש דבריו . ודינא דראש שורה גרידא
וכי ראש שורה דלמגע דגבי שנים דמתני' אפילו היא שורה יחידית מיתוקמא
לדעתא משום בל תשוב . ודינא דעומר שכנגדו מוכיח לא מפ' במתני' גווייה
ובברייתא מפ' ליה כדתניא העומר שכנגדו מוכיח כיצד היו לו עשר שורות של
עשר עשר עמרין ועימר א' מהן מן האפון לדרום ושכח עומר א' לאחריו אינו
שכחה מפני שהוא נידון מזרח ומערב והך ברייתא מתניית ביחיד שהתחיל לקצור
מלפון לדרום והורה בדעתו שכן היא השורה ושכח בלמגע שורה ועבר משם
ולהלן ואשמעי' דאיכא גווייה דלא היו שכחה כגון דאיכא עמרין אלא השכוח שלא
סלקן עדיין וכיון דיש כנגדו מוכיח להוכיחו ללאוי שורה אע"פ דהוי בסדר
אחר והוא ממזרח למערב אפי' מליין אותו ולא היו שכחה ונדונו מזרח ומערב
לשורה . וממלא עששו לענין ראש שורה גרידא אחד יחיד ואחד שנים מילוט
בין בקמה בין בעמרין תלשים לזיכא קצור ולא עומר קודם לו ולא שכחה
הוי . וסוף שורה נמי אחד יחיד וא' שנים נלוות דלא עברו משם ולהלן לקצור
ואפי' שבלת א' השיבא ויטולת ואפי' סמוכה לגפה לא היו שכחה לזיכא בל
השוב . אבל אמגע שורה דליתביד ראש שורה היכא דאיכא סניף לכופה זה לא
שנינו אלא בשנים אבל לא ביחיד וגבי שנים דשניהם הגיחוהו לאחריהם הוא
דתיבד ראש שורה אבל לא ביחיד דגבי יחיד כיון דגלי דמתיה הוא גופיה שקצר

שלמה
קודם ואחר לא מהני אמגע לראש אפי' כי סניף לכופה ולהוכיחה לשורה
למזרח ולמערב והיינו ברייתא וכיון דגבי יחיד אי איכא האכחה מלין כ"ש לגבי
שנים דלא יפה כח שנים מכח יחיד כנ"ל . ואחר ימים מלאתי דברי ר"י
מסיפוסט וז"ל דמפ' מתני' מילי מילי קתני אלא שלא החרין והכריחו השמועים
כעמי . וז"ל ראשי השורות פי' אם שכתן אינו שכחה וראשי השורות מפ' לק'
שנים שהתחילו מהמלגע שורה זה פניו לרוח אפון זה פניו לרוח דרום ושכחו
לפניהם ולאחרייהם שלפניהם שכחה ולאחרייהם אינו שכחה פי' ד"ל כא"ל סניף
על חבירו ואמר חברי יקצור משם ממלא שלא קצר לא זה ולא זה ולא היו שכחה .
מנין לראשי שורות א"ר יונה דכתביב כי תקצור ושכחת מה שזחה קוטר אחת
שוכחה כלומי' מה שהתחלת לקצור ושכחת הוי שכחה ילאו ראשי שורות שלא התחלת
בין כלל אהכי לא היו שכחה . העומר שכנגדו מוכיח פי' אם שכחו לא היו
שכחה תמיא כיצד היו לו עשר שורות של עשר עשר עמרין והתחיל לעמר שורה
א' מן האפון לדרום ושכח עומר א' לזד סוף השורות אחרו העומר אינו שכחה
משני פי' מוכיח לעשותו שורה כשהתחבו ממזרח למערב אחת לא נע כלל
ממלא העומר הוא סוף שורת אפון לדרום וראש שורת מזרח ומערב . והעומר
שהחזיק בו להולכי לעיר והניחו ושכחו אינו שכחה מפני שזכה בו משם שהחזיק בו
להולכי ועבר וקיומנא לה כר' יהושע אליבא דר' אלעאי ברם כר' אלעאי
כשהחזיק בו ושכחו מחלוקת ב"ש וב"ה עכ"ל ז"ל . עד כאן מה שזמנתי מפי'
הר"ם שירילי ז"ל . אבל במהדורא אחרת מפורשו ז"ל מלאתי שכחו ז"ל
ראשי שורות עומר שכנגדו מוכיח אמרדי' דס פה קאי וה"ק ראש שורות דעומר
שכנגדו מוכיח מודים ב"ש וב"ה בזה שאינו שכחה דלע"פ שהיו סמוכים
הראשים לגפה ולגדי' העומר שכנגדו הוא המוכיח להלילו כדמפ' ואילו במתני'
העומר שהחזיק בו להולכי לעיר ושכחו בלד הגפה או בלד הגדים מודים שאינו
שכחה שכבר זכה בו על מה נחלק על שלא החזיק בו אלא שכחו על משעם
ראשונה או שנטלו ממקום למקום שלא להולכי לעיר וקמנא כר' יהושע דהלכתא
בדוחיה לגבי דר' אליעזר ע"כ : ד שנים שהתחילו בו . ז"ל הר"ם שירילי ז"ל
ז"ל שנים שהתחילו מהמלגע השורה שהי' השדה שורות של עמרין חלוקים כגון
עשר שורות של עשר עשר עמרין ובאו שני פועלים והתחילו לעמר מהמלגע
שורה או שהתחילו לקצור כסדר שורות הריעה דמתני' בין בחלות בין במחבר
מיירי כדמוכח בירושלמי . שלפניהם שכחה . אם דלגו במה שהיו לפנייהם
דהיינו

יכין תפארת ישראל יכין

דתיבין לא הגיעו אליה עוד . ולא דלגו עליה . וה"ל היא כבראש שיטה .
וכ"ל יחיד ששכח עומר שבראש שיטה והיינו דקרי ליה ראשי שורות ולא
ראש שורה . א"ג משום דיש כאן ב' שורות א' לזה שלפון וא' לזה שלדרום .

והשתא מפרס מהו עומר שכנגדו מוכיח . יחיד וכו' : שו) ר"ל התחיל
לקצור או לעמר ולא שכח העומר שבראש השיטה : יו) ר"ל אחר כך
שכח עומר שבסוף השיטה : יח) ר"ל שלג על א' מהאמלגאיים :
אם

בישנה
בי' דשלפניו היינו בסוף השורה הלין שניהם על הדך הראשון שהתחיל הלפון
לדרום וזוהי פכשו לעשות אלו מזרח ומערב . ושל אחרייו הוי שכחה שאין לומר
שניהם שהני עדיין הולך להלן בדרבו משפון לדרום . כך נראה בשוית הר"ב .
ומ"מ דחוק לפרש לפניו דיחיד היינו בסוף דוקא ולא בלמגע . וסוד לשון המשנה
קשה דקתני ואלו הן ראשי שורות שנים שהתחילו וכו' ואין זה מטעם ראש
שורות אלא נוסף אחר שקמנו זכ"ל וראשי שורות קתני בדר הכי . יחיד שהתחיל
במ"מ הכ"כ התם השתא מפרס ראשי שוונת וגמא הפסיק בענין אחר ובהכ"כ

ראשונה
יחא דלחיו מפרס ראשי שורות היינו שנים שהתחילו . וסיפא מפרס עומר
שכנגדו מוכיח כתי"ש חוי"ש בסוף מתני' . אבל הרמב"ם מפרס דישא שנים
שהתחילו שלאחרייהם אינו שכחה שדפסח לעשותו שורה ממזרח למערב ולי'ם
ליו סך קפדא דכשהולכין עששו אפון ודרום אין דרך לשנות הסדר מיד בשורה
ז . ובכ"מ כתב הטעם דבשנים אין לתלות בשכחה וסוד מדתתחילו בלמגע וכו' .
ומשמע דהיינו שמתא דשלפניהם שכחה ולא אחריקן שדעתם לעשות מזרח ומערב .
דק"ל דלא תלין שישנו דרכם שהתחילו אלא במה שלאחרייהם שהיו שניהם יחד
ואין

בבל תשוב ג'מ' בלא תשוב וכו' נכחור. וישאית ג'מ' וכל שאינו.

תום' אנשי שם

ד' הי"ט ד"ה שלפניו ט' והיא גרסה נכונה כו'. ולבן הר"ם ולא שייך לומר מהלך סוף שורה אלה כשורה ימדה או בשורה התחתונה. היכא דיש שורות הרבה כשהגיה סוף שורה ראשונה וחד לפניה הייתי מרבה מלא השבץ או לאו משום דעומד שנגדו מוכיח עליו שאל שנה דרסרית ע"כ בא"י יש לומר שזכו מה שמדקדק הרמב"ם ט' א"ה י"א וכו' וכו' וכו' ולכנאח ודגם הי"ט ט"ל דראשי שורות אינם שכתה יקשה מ"ס הוי שכתה לפניהם כבימי הקולין ולגבי זה הו"ל לפניו ולגבי חבירו הו"ל ראשי שורות וממ"א לא הוי שכתה וי"ע: ד"ה זה הכלל כו' אין ע"כ. ר"ל כיון דלפניהם גם בשנים שכתה הוי שכתה משום דהוי לאחריו של חבירו וי"ט זה הכלל הוא כולל לרש"א ורש"א וכו' ל"ק לתווי מ"א דכתב ה"ה י"ט פ"א דתרומוה מ"ד. משא"כ לפי ה"ה דרש"א הע"ט לאי מפני שהוא שכתה ע"י ד"א ור"ל מפני שהוא ראשי שורות ור"ל זה הכלל אינו קאי רק אהא דידיד כו' ולא שייך לתווי זה הכלל. הכל מה ש"ע הוא שכתה רש"א והרמב"ם ב"ב ט"ז מה' ש"ס ק"ן וי"ט ר"ל העומד הראשון שבשורה הראשונה. וכו' ראשי שורות שכלל כרש"א שאין הע"ט מפני שאיש בכל השבץ. ולכאורה היה כל שכתה לאתווי ק"ן וי"ט אינו ר"ל לאתווי דלא הוי שכתה אלא לאתווי דהוי שכתה. ור"ל העומד שבסוף שורה ראשונה וק"ל דל"ט דב"ש שורות א"ל שכתה ה"ה בשורות יתירה או אחרונה אבל בשכתה עומד האחרון שבשורה הראשונה ובשורה השנייה עומד גם את העומד האחרון דהו ליכא עומד שנגדו להוכיח הוי שכתה ומתרגמה מלא השבץ כמ"ע ג"ס הר"ם. וי"ט:

שמו על כל חדוש אליהו. וראשיתו בפירוש משנה זאת שככתה הירושלמי בזה הלשון מגין לראשי שורות וכו' מה שכתה קולר אחת שוכה עד כדון ראשי שורות קמה סוף שורות עומרים. א"ר יונה לא תשוב לקחתו ממקום שכתה אל תשוב לקחתו עד כדון ראשי שורות קמה וכוף שורות עומרים ראשי שורות עומרים וכוף שורות קמה. א"ר יונה מילך וכו' והיא גירסא נכונה מאד] ולפי שכן הירושלמי מוכח שאין שכתה בראשי שורות י"ל שזכו מה שמדקדק הרמב"ם שני

ושלאחריו שכתה (ט) מפני שהוא בבל תשוב. זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכתה ושאינו בבל תשוב אינו שכתה (ז):

לכתוב שהתחיל לקלור וכו' ורזנה לומר שקלר מקלח ואח"כ שכת וכו'. וכיוצא בזה נדקדק בדברי הר"ב שסובר גם הוא בזה כה"ה שכתב וי"ל והתחיל לעמוד בראש שורה אחת ושכת עומד אחד לאחריו הוי שכתה וכו' וכלומר שהתחיל לעמוד ועימד מקלח ואח"כ שכת וכו'. ואם לא נפרש כך דברי הרמב"ם והר"ב לריבא לומר שמפרשים לירושלמי לענין ראשי שורות וכוף שורות כשעומד כנגדו מוכיח דוקא אבל לא בתחלת שורה אחת ולא בסוף שורה אחת. וזה נראה ממה שכבר מוזכר בשלשן הרמב"ם שכתבתי בפי' משנה דלעיל שמהמר ראשי שורות העומד שנגדו מוכיח. שהוא ענין אחד. ולפי דברי הר"ם שני ענינים הם. ראשי שורות ענין אחד. והעומד שנגדו מוכיח ענין אחר ולכך מפרש ראשי שורות דירושלמי לענין ראש שורה אחת וכוף שורה אחת. ואחר כך איתא בירושלמי העומד שנגדו מוכיח כיצד היה לו עשר וכו' והיינו ענין אחר. ואילו להרמב"ם כמו שבמשנה מפרש לענין אחד. כמו כן בירושלמי מפרש לענין אחד. והכל לענין הרבה שורות. וגם דעת הר"ב נראה שכן הוא למצרים כאחד. אחרי שהוא מפרש לאלו הן ראשי שורות דקאי ארש"א וחד בצ"א הוא יחיד וכו' ואילו לרש"א מפרש בענין אחר כמ"ס לעיל. ומעשקו נמלט למדין ג' פירושים: הר"ב מפרש ראשי שורות אחד. והיינו רש"א דשנים שהתחילו וכו'. ולגידיה כל תחלת שורה וכוף שורה א"ל בין ד"א שכתה. והרש"א יחיד וכו' לענין העומד שנגדו מוכיח מפרשה. והרמב"ם מפרש ראשי שורות העומד וכו' לענין אחד והוא רש"א דמתני' דשנים וכו' ולגידיה אין תחלת שורה ולא סוף שורה פסור משכתה אלא אם כן יש שורות אחרות המוכיחות עליו. והר"ב מפרש כהרמב"ם דראשי שורות העומד וכו' חד מילתא נינהו אלא שמפרש לה בביבא יחיד וכו'. והרש"א שנים וכו'. מפרש לענין אחר. ולענין ראש שורה וכוף שורה יחידים מהתברר דגם בזה סובר כהרמב"ם. מהמעט שכתבתי להרמב"ם. ויש דעת רביעית בפירוש משניות הללו להר"ב ד' בהשגותיו ואין להאריך עוד: זה הכלל. לאתווי ק"ן וי"ט. חוס' פ"ק דבב"מ דף י"א. [עיי' במהר"א פ"י] ולהרמב"ם לפירוש הכסף משנה דלעיל אין ע"כ:

דמדקחני בסופא מפני שהוא בכל תשוב זה הכלל וכו'. ומדקחני זה הכלל משמע דקאי גם ארש"א דשלפניהם שכתה והיינו לומר שא"כ שיהיחד שהתחיל מראש שורה ושכת לפניו אינו שכתה עד שיעבור ממנו ויניחנו לאחריו בשנים שהתחילו לקלור מחלמט אם שכתה אחד מהן לפניו אע"פ שלא עבר ממנו ולא הגיעו לאחריו הויא שכתה מפני שהוא לאחריו של חבירו והע"ט כיון ששנים אלו מוטל עליהם קצירת השדה הוה ליה תרווייהו כאיש אחד וכיון שאם היה צ"ל לטול מה שכתה חבירו היה לריך לחזור לאחריו קריבין בו לא תשוב לקחתו והוי שכתה עד כאן. ויחיד שהתחיל לקלור וכו'. לא פירש בפירושו כלום לפי שסוברתה כמשמעה. דבקצירת שורה אחת מיירי ובעיקר דין שכתה. ובחבירו העתיקה הקולר שהתחיל לקלור מראש השורה ושכת לפניו ולאחריו שלאחריו שכתה ושלפניו אינו שכתה עד שיעבור ממנו ויניחנו לאחריו ע"כ. הרי שלהרמב"ם לפנייהם דברישא ולפניו דבשיבא תרווייהו בלא דלוג. ויראה לכאורה דלהרמב"ם לא סבירא ליה שאין שכתה בתחלת השורה כדברי הר"ם דלעיל דאי סבירא ליה הכי לא הוי ליה לסתום מלצ"א זה הדין. ומיהו הירושלמי מוכיח כן. וי"ל מגין לראשי שורות א"ר יונה כתיב (דברים כד) כי תקלור קליבך בשדך ושכתה מה שכתה קולר אחת שוכה עד כדון ראשי שורות קמה. סוף שורות קמה. אחר רבי יונה (ס) לא תשוב לקחתו ממקומו שכתה לא תשוב לקחתו. עד כדון ראשי שורות עומרים. סוף שורות עומרים. אחר רבי יונה מילך שורה שורות עומרים. מראשי שורות קמה סוף שורות קמה סוף שורות עומרים. ע"כ. ובר"ם השעתק בשבוס. אבל גם בשלשן זה כ"ל להגיה וכו"ל עד כדון סוף שורות עומרים. ראשי שורות עומרים. [ועם כל זה קאיא אמתו ינחא ליה עפי סוף שורות עומרים מראשן ועדיין לא שמעט מדין עומרים כלום והנה וכו' ה"ש' כאלבר עשיתי מהדורות האחרונות כשהייתי יושב בשיבה בק"ק נעמרו"ב הגדולה בארץ רוסיה אחרי ימי עוגי ומרודי ובא לידי משניות מסדר זרעים כחובים בקלף ועל כל משנה פירוש קלר ונראה מהחוב שהוא נקטר מפירוש הר"ם ואחר כל מסכתא כחובים קלח מדושים לפרש בענין אחר ומותם תמיד את שמו מלאכת

דהיינו עומד שנגדו ושכתו באמנע הוי שכתה שכבר הוכיחו שהשורה היא מלפון לדרום היא שזה פנה לפסון וחבירו לדרום ואין בהם ראש שורה. ועל אחריהם אינו שכתה. אבל אם הגיעו בין שני גביהם עומד א' או ב' כנון שלא

שני שרלמה שנתחילו זה בצד זה אלא שהרחיקו זמ"ז זה עומד מה עומד אותם שני עמרים אינם שכתה שמתא הגיעו אותם לראשי שורות ממזרח למערב מאחר שהתחילו מאמנע יש מקלח מוכיח שבאמנע יש תחלה. אבל יחיד שהתחיל מראש שורה והכת

תפארת ישראל יבין

י"ט) אם לא שפומר שכתה מוכיח (ב) זה הכלל הייט לאתווי ק"ן וי"ט (א) וי"ל דה"פ דאם היה כאן י על י עומרים כלאורה הנ"ל

משנה ראשונה ואין מ"זי שכתה בשנים ועל כרחק משום שמתנין דרכם הוא. אבל לפניהם שכתה הוא ביחוד תלינן בשכתה ולא בשעתי. וקופיא יחיד שהתחיל להרמב"ם י"א הי"י כלל בראשי שורות ולא שכתה מוכיח אלא דינא בראשי נפשיה ויטק דין שכתה קמ"ל שאם עבר עליו ושכתה הוי שכתה דקרינן ביה כל תשוב וכל שכתה לא עבר ממנו אינו בכל תשוב. וי"ל דהא דאמר' עומד שכתה מוכיח שאינו שכתה אלא דעתו לפשות שורה אחת. למר גבי שנים שהתחילו ולמר ביחוד שהתחיל. היינו דוקא אי אחי בע"כ לקמן ופשוט הכי ע"ל שכתה אלא דעתו לפשות שורה אחת. אבל אי לא עפין לא עפין ליה דכיון דלא בריבא לן הוה אלא מתלח תלינן ולא תלינן לקולא דהא קי"ל ספק לקט ספק ב"ד י"ה"ה ספק שכתה. והר"ב ד' בהשגות יש לו פי' אחר בעומד שכתה מוכיח ללא

הכלל

פאה בית שמאי פרקו

ו העומר ...

תוספות חדשים

פ"ו (תו"ס ד"ה) העומר ...

תנין לומר דג' הוי שכתה ...

ף העומר שיש בו סאתים

שכתה (כח). שני עומרים ובהם סאתים רבן

לוי יופי כח של בעל הבית

לוי יופי כח של בעל הבית או הורע כחו אמרו

ף העומר שיש בו סאתים אינו שכתה ...

לוי יופי כחו (כס)

אמר להם ומה אם בזמן שהוא עומר אחד ובו סאתים ושכרו

דחזן ו עומרים גדלי עמרים.

גמים. ונפקא מינה לעומר אחר ששכרו גדלו

ראשון לציון

פ"ו (תו"ס ד"ה) העומר ...

כשערקין אותן הן ככזו דקל ולכן קרי ליה הולני

מלאכת שלמה

גמים. ונפקא מינה לעומר אחר ששכרו גדלו

ישראל יבין תפארת

בו ר"ל שיכול לזוש מהעמיר הוא סאתים גרעמיים

יכול להגביה. דלעג' דאין סאתים כבדים

תוספות רע"ק

פ"ו (אורח חיים) ר"ב ד"ה ...

התוספות אנשי שם

לדידה דהייט לנעצ' והוא ע"ד מה שזכרו

משנה ראשונה

נמחזקין בשהם חפילו טונא ונדפוי לטול.

חדושי מחרי"ה

פ"ו (תו"ס ד"ה) העומר ...

יבין תפארת

הוא סאתים גרעמיים ומה שאמר ר"ל

יבין תפארת

הוא סאתים גרעמיים ומה שאמר ר"ל

פאה בית שמאי פרק ו

יש להם שכתה... המ"ה יא חקיקר... ע"ה

תוס' אנשי שם

הנזלים והל"ם לא הכירו... יסוף להם שכתה... המ"ה יא חקיקר... ע"ה

עמו קאת האחר ויהיה כמו כן... פירש הר"ב דכתיב שך דמשמע גליי וכתיב קלידך דמשמע נמי גליי...

רבי יהודה אומר אין להם שכתה... והבב"ב אומר יש להם שכתה... ורבי יוחנן אומר אין להם שכתה...

רמב"ם אחר שהוא מין ממיני הצללים: רבי יהודה אומר אין להם שכתה... לכל הטמונים דכתיב שך מה שדה בגלוי אף כל בגלוי פרט לטמון: והבב"ב אומר יש להם שכתה...

מלאת

הוא דמי ר' שהוא מתוק... לוף הוא קולקס בערבי ויש לו צינים סביב הארס כמו צני הזכר עכ"ל ז"ל: ר' יהודה אומר וכו'...

מחטין

הוא דמי ר' שהוא מתוק... לוף הוא קולקס בערבי ויש לו צינים סביב הארס כמו צני הזכר עכ"ל ז"ל: ר' יהודה אומר וכו'...

מסנה ראשונה

פועלים והכא נמי בעשה שמתעמר זה דעת הפועלים לנדוק אחרי... וייטו דמסין אט אמר על מצה מה שאני עובד אתי חסיל שאין הפועלים פועלין...

למעט ע"כ. והכי נמי דכוחה דליבא למעט עלי הטמונים שראויים קאת לחיילה תע"ה שיה גלויי תמיעו טמון דלולין בחר עיקר הדבר הגאבל מהם: [ועומד לרין מיעוט וכו' תמלא במשנה ב' פרק קמא דערלה] ומיהו בצבלי ריש פרק עגלה ערופה א"כ כוניה אחרת דר"י יליף ממי תקצר קלידך בשדה ושכחת שכתה דומיא דקלידך מה קליד בגלוי אף שכתה בגלוי. ורובן כתיב ושכחת עומר בשדה. משמע בתוך השדה לרבות הטמון. ור"י בשדה על פני השדה לרבות שכחת קמה. ורובן שכתה קמה נפקא ליה מי תקצר קלידך בשדה. ור"י מיבטי ליה לתעוטי לשלחו עומרין לתוך שדה חבירו. ורובן מבשלה בשדה נפקא ליה. ומבואר שמי"ה הר"ב לעיל משנה ז' ובפרק ד' משנה ו' דשכתה קמה מבשלה נפקא לא פירש אליבא כוניה בצבלי. דלא היה מפרש כר"י שאין הלכה אלא אליבא כוניה ירושלמי דרובן נפקא ליה לרבות טמון מתרי מיעוטי ואייתר לאו בשדה לשכתה קמה כמו לר"י. ורמב"ם שכתב במשנה ז' שכתה קמה שגאמור ושכתה ולא תשוב. נראה שכוונתו לתחלת הפסוק כי תקטר וגו' כצבלי: י"א ואם היה מחטין

מלאת

שומים או של צללים אם שכתה אחיה שכתה למיין שאגדן וזהו כהן. ול"ד לעמרים האגורים דשייכא בהו שכתה לאגודתן לאספן לגדיש אכלה מי אנדינתן להוליכן לבית להגישין ע"כ אכן הר"ש ז"ל כבר דחה ס' זה. וז"ל הר"ש שירילי"ו ז"ל וכן בצאורות השום והבב"ב לפעמים זורעי השומין בשעת עקירתן עושין מהן אגודות גדולות להקל מעליהם הקצין להוליכן למקום הגרן לייבשן ואח"כ חוזרין ומחלקין אותם לכריכות קטנות כדי המשקל הדיוע להן ומוליכין לשוק למכור או לבית להחיים ואם שכתה אגודה גדולה מהן שצורפו לחזור להלקה ולאגוד מונה כריכות קטנות א"ל שכתה כדאמרינן לעיל בירושלמי מה קליד שאין אחריין קליד אף עומר שאין אחריין עומר והכי נשמע בתוספתא: וכל הטמונים בצריך. שדרקן להיות זכאל שלכן טמון בצריך כגון שום וצללים שראשיהם הגאכלין טמונים בצריך ולוף נמי טמון האוכל שלו ר' שני מייס פסק וטובה של גנה ושל יער של יער עליו רחבים יותר ונקרא שומה א"ל סדר שגראה רעקן ודשן והוא מר כלענה כדמשמע בביב"עית וספקר הוא ואין בו לא שכתה ולא פאה והכא נפקח

מלאת

גדולות. ומדלא הוא לגמרי מלאתה איש שכתה כספ"ה: (כו) דילפינן מסך דבגלוי: (כו) דקלידך נמי משמע בגלוי. וה"ל מעוט אחר מעוט לרבות (ד'): (מח) צלילה: (מש) דאע"פ דמסתבר דהחשיכה נרמיה לו שלא ראה הדקין ושכתה. וה"ל כשכתה מממת ד"א פ"ה מ"ה. כ"ל דשאי תחס דלא ר"ל למיסק אדעתיה לחפש תחת הקס. משא"כ הכא. מדידע שחשיכה הוא. צוודאי ימשש היטב. ומה שכתב שכתה מלאתה. מיעוטים בדם למעוטי ממעילה וטומאה ופגול דהחס ליחנהו גבה ליגטא. אע"פ דב' מהן מקורבין. דאשלו במקורבין ה"ל מיעוט אחמ"ע לרבות. א"כ לא ופרנס (פסחים דפ"ג ב') הוא ולא מכשיריו. לצדו ולא מילה שלא בזמט. וכ"כ (ביב"ט דכ"ח) הוא ולא משכיריו. לכס ולא לעובדי כוכבים. וכ"כ (יומא דפ"א א') דרש שמה בעל"ט היום הזה למעוטי כל חד וחד לר"א. ואמאי וליהו מיעוט אחמ"ע לרבות. וכ"כ (יומא דפ"ג ב') דמקיש לה לרבות מבב"ב דררש לה לרביא. וקשה מה אעבודי ה"ם לדחוקי בתרופה הול"ל לה לרבות. מיהו חס כיון דעל פתח לרבות ולה לרבות ה"ל רבוי לרביא. או הול"ל איפכא דלה לרביא. מיהו כיון דאשה לרביא ולה לרביא ה"ל רביא חמ"ע לרבות. וכ"כ ק' לפ"י מכמה סוגיות בש"ס. וע"כ נריכוס ליה לרביא חמ"ע כאן ובמבוא התלמוד. לכל היבא לרביא למדרש דרשין ולא מוקמינן במשטי יתידי וז"ל ראיה (מבכורות ד') כל היבא לרביא וכו' ולא מוקמינן בלאוי יתידי. ועיין מ"ש עוד בעץ אבור"ח על ח"מ כי שם הארתי כתיב קב"ב. ועיין תוס' (יומא ד"ס) ד"ה תרי. ועיין תו"ס פ"א דערלה מ"ב ד"ה ר"י. שכי דמיעוט אחמ"ע לרבות. דמיעוט הראשון מיעט הכל. והשני מיעט המיעוט הראשון. וע"כ שריבה. וכ"כ רבי אחר רבי שהוא למעט. דלרבי הראשון ריבה הכל. וכן

משנה ראשונה

יש ליה שכתה. ור' יהודה שלפני בשמון מודה הכא ולא יליף בשמון דמה לטמון עמומן מכל אדם. תאמר ליה וקומא שיטנס בשכתה ניום ולרזאוס: ואם היה מתכוין ליטול כנס הגס. נראה שכוונתו שיבוא אחרי בניו או פועלו ויקחו מה שכתב אחרי הלך אין לו שכתה כלל דדמי לשכת בעה"ב ולא שכתוהו

דאינו בדרך תנאי כדכחמו... חתום שם מרלא התנתה... היה עמו. ואך העומד... לנגוד דברי תוס' שם דף... נ"ב בל"ט שאין לך עלי... שאר כחות ועונת הדקשה... דהא לר"ט בעי' תנאי... כפול ולפי הג'ל אינו בדרך... תנאי. רק שמקדשה בנרעון... וכות זה שלא תהיה עליו... חיוב שאר כחות ועונת... ורברי תוס' דלא נחתי... לת צע"ג :

כללא דפרק ו משנה א אין בשום דבר דין המקד עד שיופקר לכל אדם אע"פ דכל עומרי השדה קב קב. והעומד הנשכח הוא יותר מזה. אפ"ה לא אמרינן דתגדול יותר ת"ל כגריש. אלא כל שאין בעומר הנשכח ב' סאין ת"ל שכחה :

משנה ב עומר שתחוק בו לחוליקו לעיר. והנירו אח"כ בשדה ושכחו אינו שכחה. ורק אם אחר שתחוק בה כלעיל מלפניה שם ממקום למקום אף שתנירו אח"כ סמוך למקום מסוים ככותל או גדיש. וכדומה ושכחו. אף ד"ל פדתינו אצל מקום מסוים שוב ויזכיר א"ע. אפ"ה תות שכחה :

משנה ג ד' ב' ששנו עמרים שעומדים בשדה שורות שורות. והתחילו שניהן לעמי' מאמצע שורה. וה פנו לצפון וזה לדרום. ושכחו עמרים לפני זה או לפני זה באותה שורה. ה"ל שכחה. אבל בשכחו עמרים לאחריהן. דהיינו העמרים שבין ב' בני המעמרים. אינה שכחה. מושכחו קודם שתתחילו לעמי'. אבל יתד שתתחיל לעמי'. ואח"כ שכח ועיטר עד סוף השורה. מה שלאחריו שכחה דהרי שכח באמצע העיטר. אבל הנוטר שבסוף. שתנירו והתחיל שורה שנייה. עכ"פ לא אמרינן ששכחו. רק התכוון לעשות שורה אחרת לרוב חשדה מכל העמרים שבסוף השורות שיעמי'. דהרי העומר שישיאר בסוף שורה שנייה שסמכה לשורה זו שעמי' מוכיח. כי לכך נתכוון לעשות שורה חדשה לרובב השדה. וכן הדין בשכחה קמה :

משנה ה' ב' ששנו אפילו מתנים סמוכים. שכחה. ורק ב' סמוכין. ה"ל גריש ואינו שכחה. וכן הדין בצבורי ויתים או צבורי הרובין. או בגדולי פשתן שורשן לאכול שמן שבורע שלהן. וכן ב' בגדים שגשרו. שמתנים יחד. פרס. ג' אינן פרס. וכן ב' שבלים שגשרו ומנזחם יחד. לקם. ג' אינן לקם :

משנה ו עומר שיכול לרוש מטמא סאתיים נרעין. ה"ל כגריש ואין בו שכחה אבל ב' עומרים שיש בכל א' מתן סאה. או סאת ומחצה. ומנזחין סמוכין. אין מציל. ויש בהן שכחה :

משנה ז וכן קמה ששכחה ואע"פ שהרענינן דקין משערין של"ה היו סמוכים היו בהן סאתים. אין שכחה :

משנה ח עומר או קמה ששכחו. וסמוכין לקמה. ואפילו רק לשבולת א' שלא נשכה. כולן אינן שכחה. אבל בשוה או זה סמוכים לדבר תלוש שלא נשכה או השכוה הוא שכחה :

משנה ט אע"פ דסאתים יחד בתלוש. או סאתים יחד בסמוכין אינן שכחה אפ"ה סאה בתלוש וסאה בסמוכין סמוכים ו"ל אפ"פ. בין ששנינן הבואה. או פרי אילן או פרי ארמה. הרי הן שכחה :

משנה י כל שהתכוון שיהיו הגדולים לא לאכילה אדם. או שהתכוון לפנותן למקום שלא יהיה שם גמי' מלאכה (בכ"ס). כנון לאגון שם שוב לאגורות אחרות גדולות או קטנות מאותן שאגד כשדה. ומשם יפן לגרן. אין בהן שכחה. מכאן לאחריו מקום. ישל שכחה אפילו בפירות הגדולים סמוכים בקרקע. כראשי לפתוח וצוננות. ואינו כחפור בקש (פ"ה ט"ז) :

משנה יא המפנה עמרים מהשדה בלי"ה. או ששינן סמא. ישנן בשכחה. דלא דמי לחפור בקש. דהכא ירע מתחלה שיש כאן דבר שאפשר שיכח על ידו. רק כשהתכוון ליטול רק עמרים גמין ובינזנים ולהשאיר עמרים קטנים. ושכח מתן תלינן שחשב במשנישו בלי"ה שאחרו שהשאיר הוא מתקפנים. ולחכי אין שכחה נס בנסים ובינזנים: אפילו בהתנה קודם קצירתן שישקר רק על תנאי שמה שישיכח לא יזכה שכוח. לא תימא דנהו כמתכוון בתחלה לקצור רק אותן שלא ישכח. אלא אפ"ה הוה שכחה מדמתנה עמשכב"ל :

צינונים

א כל בית. מ"י פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה ח"ט ט"ז ט"ז :

חלופי גרסאות

א אפילו גריש ג' וכן הוא בירושלמי. חדושי מהר"ח מ"א (ב"ב ד"ח) כל בית בו' על שראה נטף בשעתו אם שכחו בו' לשון הר"ב אינו מדוקק דמשמע לפי דמתני' איירי בזה הוה הגסופה וכו' והא אינו דהלא במתני' איירי עיקר פטני

תוספות רע"ק

משנה א [אות ע] (שם) (בשרה) בירושלמי סטיק כיון שעשה רוב השנים בירבו א"פ שאינו עושה בכל שנה ושנה פס ביהי לחיות לו שם :

תוס' אנשי שם

פ"א במשנה אפילו בית. יש לוקדק מאי האי דקמי' אפילו בית ככ"פ דמתני'. ועוד דכי לא כגי' למתני' אפילו נטופה כשעתו. אלא ה"ק ש"ל שם בשדה ממתן שהוא נטופה כדמסקס לה חכמה. ואפילו הנטופה שלו איס כ"ב הרבה אלא כמו זית הנטופה בשעתו לפעמים בדרך מקרה בלוחו הוה אינו טעף הרבה כן הוה הוה אינו טעף כל הרבה כדכחה נובל ולומר דהוה נטעין שיהא הוא עושה כן בכל שנה או ידמה לדבור השנים סגי. והיינו דקמבעי בירושלמי ומטיק דכרוב הוה סגי. (ס"ט). איש ז' דלפי' או ח' סה המקום לומר זה ולקמן כשתתבאר איכות הפס הו"ל בשמו שהיה שפטי וצטי' אפילו בית הנטופה בשעתו ופי' כשלא נקדו לה זית נטופה ודוקה לומר שהוא ע"ד רוח גדולה וחזק ועמיל ר"פ. (תמ"ז) : בר"ל : ממכה סאין גד"ל זה כשאר גד"ל דעלמא. וי"ל שכך רגילות לומר לפעמים ויש לנו דוגמתי שיש כשנזמעה קצירתה חזקין והכילא הר"ב שם ר"ק וע' עוד כנ"ל ס"ד דענו"ל. (כ"ד) : בשכחו בו'. שיתו האיכות לטוב מעולה מרב הכמות דהוה כשנעשו. וזה יזכה חשבו מהג' דמאי כרובא בשני מקום. ונפ"ז איש דמתני' זאי' קמי'. (תמ"ז) : הו"ל ד"ה ב"שני בו' היינו שוכני. מולין דשוכני היינו שאפילו הוה יחיד נודע השיעור ובישמי שמיים חזירו אף בלתי שסכוני אכל עושה יזכה מהם כנחת השמן וכן משמע בירושלמי

פאה כל זית פרק ז

פרק ז א בישני. לשון הר"ב שהוא מבייש כל שאר חילנות

מרוכב השמן וכו'. והא כן היינו שוכני חלף לחיכה אחרת דקרו ליה שפכני וחיכה אחרת דקרו ליה בישני. ולשון הר"ט שמתבייש שאר חילנות מרוכב זיתים שהוא עושה. והא כן היינו כמעשווין שהוא עושה זיתים הרבה כמ"ט גם הר"ט. ויותר כגון פ"ה הר"ב שהרי שפכני ובישני (כללים במשנתנו בליתא דכשמו. ולי היה נראה לפרש שמתבייש את שאר חילנות ממתן שהוא עושה

פרק ז א בל זית שיש לו שם) בשדה אפילו כזית הנטופה בשעתו) ושכחו אינו שכחה. במה דברים אמורים בשמו. ובמעשיו. ובמקומו. בשמו שהיה שפכני. או בישני. במעשיו. שהוא עושה הרבה.

משנה א ב' ששנו אפילו מתנים סמוכים. שכחה. ורק ב' סמוכין. ה"ל גריש ואינו שכחה. וכן הדין בצבורי ויתים או צבורי הרובין. או בגדולי פשתן שורשן לאכול שמן שבורע שלהן. וכן ב' בגדים שגשרו. שמתנים יחד. פרס. ג' אינן פרס. וכן ב' שבלים שגשרו ומנזחם יחד. לקם. ג' אינן לקם :

פרק ז א בפי' רע"ז. כזית הנטופה בשעתו ע"ש שהיה נטוף שמן קראו לו נטופה אע"פ שאינו נטוף בכל שנה שכתב רע"ז לא הוה פירוש על מלת אפילו הכתובה בדפוס במשנתנו טעות הוא וכן נראה שסובר רע"ז שפס' כזית הנטופה וכו' ולא חסס אפי' כזית אכל צמתני' דכמוקן ס' ב' ספיר גרסי' אפי' כזית וכו'. ועל האי אט"פ ספיר רע"ז קשה קצת שכ' ה"ר מנשה ז"ל דבעי בירוש' אי צענין עד דעביד כל שנה ושנה ומטיק כיון שעושה רובן של שנים כמי שהוא מוכיים דמי ע"כ. ואפשר לומר כי זו המסקנה הוא מה שכיון רע"ז לפרש

תפארת ישראל

כך. כבישני ל"ה צסי' ו' דאינו שכחה. מ"מ כהן דהא דאינו שכחה אינו מלך גרישעה רק מלך חשיבותה. להכי בעי עכ"פ כזית הנטופה בשעתו: ג) דמפני שמטופה. אף שכחו יחזור ויזכרו: ד) או לו [אב"י וה"ק גד"ל דב"ב לו שם. דהיינו פרסום אינו שכחה. באם הפרסום הוא לו מלך שמו הנקרא לו. או מלך מעשיו או מלך מקומו]: ה) שופך שמן הרבה: ו) י"ל זית ביש רוע. וי"ל שמתבייש חבריו בזיתיו הגדולים

משנה ראשונה

ונקיים יום מתום פלוגתא דרי' וה"ל לכל חילין. בשעתו. כחב הר"ב אע"פ שאינו נטוף בכל שנה כו' והכ"ס כחב מן היושבושתי כשנעשה כדוה השנים. ומשמע לעולם אינו שכחה אפילו כשנעשה עושה. והכמ"ט כחבורה שמעין דין זה

כ"ל ונש"ל הוה דמא והוקעה לו ממה שסיים בשעתו. אכל ל"ה א"ש קרו ליה כל קבב וי"ל שכך רגילות לומר לפעמים ויש לנו דוגמתי שיש כשנזמעה קצירתה חזקין והכילא הר"ב שם ר"ק וע' עוד כנ"ל ס"ד דענו"ל. (כ"ד) : בשכחו בו'. שיתו האיכות לטוב מעולה מרב הכמות דהוה כשנעשו. וזה יזכה חשבו מהג' דמאי כרובא בשני מקום. ונפ"ז איש דמתני' זאי' קמי'. (תמ"ז) : הו"ל ד"ה ב"שני בו' היינו שוכני. מולין דשוכני היינו שאפילו הוה יחיד נודע השיעור ובישמי שמיים חזירו אף בלתי שסכוני אכל עושה יזכה מהם כנחת השמן וכן משמע בירושלמי